

FISKIMÁLARÁÐIÐ

Løgtingið

4. mai 2015
Mál: 15/00195-2

Viðgjørt: AáH/KM

Løgtingsmál nr. 153/2014: Uppskot til løgtingslóg um grind og annan smáhval (Grindalógin)

Uppskot til

Løgtingslóg um grind og annan smáhval (Grindalógin)

Fevnd og allýsingar

§ 1. Løgtingslógin er galdandi í øllum skeiðum, sum hoyra einum grindadrápi ella øðrum lógligum drápi av smáhvali til. Løgtingslógin ásetur heimildir, rættindi og skyldur teirra, sum við lóg og siðvenju hava myndugleika at fyriskipa grindadráp umframt rættindi og skyldur teirra, sum eru í grind á sjógvi og landi.

Stk. 2. Løgtingslógin er eisini galdandi fyri onnur, sum fremja gerðir ella inntriv, hvørs ætlan ella fylgja er, at grindadrápið verður órógvað, darvað ella forðað, ella sum við sínum óvirkni eru atvoldin til sama.

Stk. 3. Við hesi løgtingslóg eru ásettar heimildir hjá lögregluni og øðrum persónum við myndugleika at gera inntriv mótvegis persónum og lutum undir teirra ræði, sum verða brúktir at órógva, darva ella forða grindadrápi.

§ 2. Sambært hesi løgtingslóg er loyvt at taka ella veiða grind og hesi smáhvalasløg:

- 1) Langbøkslutan grindahval, *Globicephala melas*.
- 2) Døgling, *Hyperoodon ampullatus*.
- 3) Skjórutan springara, *Lagenorhynchus acutus*.
- 4) Kjafthvítan springara, *Lagenorhynchus albirostris*.
- 5) Hvessing, *Tursiops truncatus*.

6) Nísu, *Phocoena phocoena*.

Stk. 2. Við grind og grindadráp skilst í hesi lóg tað virksemi, sum sambært lóg og siðvenju fer fram, tá grind er funnin, rikin, hildin til, merkt, skorin upp, skift og rovini burturbeind. Hugtakið fevnir í hesi lóggávu eisini um lógliga tøku og veiðu av omanfyri nevndu smáhvalasløgum.

Stk. 3. Landsstýrismaðurin kann í kunngerð áseta neyvari reglur um veiðu, veiðihátt, veiðiuppgerð, avmarking av veiðinøgð, friðingartíðir o.a. av teimum í stk. 1 nevndu hvalasløgum.

Grindaboð o.a.

§ 3. Tá grind ella aðrir smáhvalir, sum lógliga kunnu avlívast, eru funnin á sjóumveldinum ella innari, skulu grindaboð beinanvegin boðast sýslumanni, uttan mun til um grindin er sædd av fólki á báti ella skipi, í tyrlu ella flogfari ella fólki á landi.

Stk. 2. Sjóøkið kring grindina er at rokna sum grindarakstrarøki ein fjórðing í allar ættir, og er undir lögðomi hjá sýslumanninum og grindaformonnunum.

Stk. 3. Ikki er loyvt at reka ella ávirka farleiðina hjá eini grind ella øðrum smáhvali við tí í hyggju at forða grindadrápi, eisini í fòrum, har avgerðin at halda grindini til enn ikki er tikin, ella í

Ministry of Fisheries

Yviri við Strond 15 • P.O. Box 347 • FO-110 Tórshavn • Faroe Islands
Tel. (+298) 35 30 30 • Fax (+298) 35 30 35 • fisk@fisk.fo • www.fisk.fo

förum, har sýslumaðurin hefur tikið avgerð um, at grindin ikki skal haldast til.

Stk. 4. Sýslumaðurin tekur, í samráð við grindiformenninar, avgerð um, til hvørja góðkenda hvalvág grindin skal rekast. Er ósemja um val av hvalvág, tekur sýslumaðurin endaligu avgerðina.

§ 4. Loyvt er bert at fara í grind við bátum og förum, ið hava VHF, sum skal brúkast í samskiftinum millum sýslumannin, grindiformenninar og hini, sum taka lut í grindadrápinum á sjónum.

Stk. 2. Sýslumaðurin ella grindiformenninir kunnu geva undantak frá kravinum um VHF, tá bert fá før luttaka í rakstrinum, og samskiptið kann tryggjast á annan hátt.

Stk. 3. Ber ikki til at halda grindini ella grindabólkunum til, kann sýslumaðurin taka avgerð um at reka eina grind ella bólkar av henni útaftur. Sýslumaðurin kann somuleiðis taka avgerð um at steðga einum drápi, tá tað gerst ov trongligt á hvalvágni, ella drápið steðgar upp. Tað, ið eftir er av grindini, skal tá rekast útaftur.

Stk. 4. Landsstýrismaðurin kann í kunngerð áseta neyvari reglur um grindaboð, góðkendar hvalvágir og um heimildir og uppgávur hjá ávikavist sýslumonnum, grindiformonnum og finningarbátinum í sambandi við grind, heruppi í heimildir at seta avmarkingar og forðingar fyri óviðkomandi, sum ikki taka virknan lut í grindadrápinum.

§ 5. Heimilaður at avlíva hval er persónur, sum er 16 ár ella eldri, og sum hefur luttikið á grindaskeiði við kunning um grindalóggávu, brúk av grindareiðskapi, dráphátt, staðfesting av deyðseyðkenni, og sum hefur fingið skeiðsprógv.

Stk. 2. Landsstýrismaðurin kann í kunngerð áseta neyvari reglur um grindareiðskap, góðkendar dráphættir, grindaskeið, frálærutilfar, skeiðsprógv o.tíl.

Merking, skifti, rudding o.a.

§ 6. Beinanvegin, grindin er deyð, skipar sýslumaðurin sjálvur ella saman við grindiformonnum fyri

- 1) vaktarhaldi á sjógvi og landi, har vaktarfólk fáa vegleiðing um uppgávur, skyldur og heimildir teirra,
- 2) uppfisking og sleipi, so hvalirnir verða lagdir upp á bryggju ella annað hóskaði stað,
- 3) uppnevnan av óheftum metingarfólki at meta og merkja grindina.

Stk. 2. Landsstýrismaðurin kann í kunngerð áseta reglur um vaktarhald, uppfisking, meting og merking.

§ 7. Sýslumaðurin skiftir grindina og leggur út eftir siðvenju og galdandi reglum. Sama er, tá grind ikki verður skift í heima-partar, og hædd er tikin fyri afturhaldi av hvali til umbýti av sjúkum hvali umframt til rudding og burturbeining av grindaróvum umframt til skaðaendurgjald. Landsstýrismaðurin kann í kunngerð áseta reglur um grindaumdømi, drápspartar, bátspartar, heima-partar, partahval o.tíl.

Stk. 2. Landsstýrismaðurin kann í kunngerð áseta reglur um samsýning í grindapørtum til finnara, vaktarhaldsfólk, metingarfólk, skaðasýnisfólk, grindiformenn, skiftishjálparfólk og sýslumenn.

Stk. 3. Sýslumaðurin er heimilaður at lata uppnevndum hjálparfólki samsýning í grindapørtum eftir arbeiði og ábyrgd.

Stk. 4. Landsstýrismaðurin kann í kunngerð áseta reglur um handfaring av avlopi frá grindaskiftinum, heruppi í grindin kann latast ella seljast. Í kunngerðini kunnu reglur eitt nú ásetast um, til hvørjar bólkar av fólk, stovnar, felagsskapir ella tílíkt grind kann latast til, um góðkendar søluhættir, minsta og mesta prís, til hvønn seljast kann og ikki, umframt til hvørji endamál inntøkan kann brúkast.

§ 8. Kommunur, ið hava søkt landsstýrið um og fingið góðkent hvalvág, hava skyldu at tekna trygging fyri mannskaða, ið kann standast av grindadrápi.

Landsstýrismaðurin kann áseta reglur um

góðkenning, tryggingarskyldu hjá kommununum, uppgerð o.tíl.

Stk. 2. Sýslumanninum er heimilað at gera avtalu við kommunu um frammanundan at veita endurgjald fyri grindaskaða, mistan reiðskap og rudding. Grindaskaði skal fráboðast sýslumanninum í seinasta lagi eitt døgn aftaná drápið. Sýslumaðurin ger grindaskaðarnar upp og letur kommununi ella tryggingarveitaranum skaðafrágreiðing.

Stk. 3. Loyvt er kommunu at søkka grindarov o.a. í havið á einari leið, sum í minst møguligan mun ávirkar náttúru og umhvørvi, og har dýpið er stórt, útskiptingin góð, og har lítil vandi er fyri, at rovini darva øðrum virkseminum í økinum.

Skilhaldsreglur

§ 9. Øll, sum eru í grind á sjógvi ella landi, hava skyldu at lýða áheitanir, fyriskipanir, boð og forboð frá sýslumanni, grindaformanni ella øðrum heimilaðum persóni, sum sambært hesi løgtingslóg ella kunngerð við heimild í hesi løgtingslóg ella aðrari lóg, hevur myndugleika at fyriskipa grindadrápi og at áseta skilhaldsreglur í hesum sambandi.

Stk. 2. Ásetingin í stk. 1 er samsvarandi galdandi fyri persónar, sum ikki taka lut í sjálvum grindadrápinum, men sum við gerðum ella óvirkni órógva, darva ella forða fyri, at grindadrápið kann ganga sína vanligu gongd.

Inntriv

§ 10. Løgreglan hevur sum uppgávu at verja fyri, at forðingar verða lagdar fyri grindadrápi, uttan mun til hvat skeið talan er um.

Stk. 2. Við tí í hyggju at verja fyri forðingum, sum nevnt í stk. 1, kann løgreglan fremja inntriv móttvegis tí ella teimum persónum, sum av góðum grundum væntast at vilja órógva einum grindadrápi. Løgreglan kann eitt nú:

- 1) geva boð,
- 2) gera likamligar kanningar av persónum og kanna klæði og lutir teirra í førum, tá viðkomandi verður hildin at hava lutir í

varðveitslu, sum eru ætlaðir at órógva grindadrápið,

- 3) kanna øll flutningstól, sum viðkomandi hevur undir hond ella í varðveitslu, ella sum eru brúkt til flutning av viðkomandi í sambandi við tað grindadrápið, sum roynt verður at órógva, umframt
- 4) taka lutir frá persónum, heruppií øll sløg av flutningstólum, sum viðkomandi hevur undir hond ella í varðveitslu í sambandi við tað grindadrápið, sum roynt verður at órógva.

Stk. 3. Røkka minni víðfevnd inntriv, sum tey í stk. 2 nevndu, ikki til at verja fyri, at grindadrápið verður órógvað, kann løgreglan, um neyðugt, halda aftur tann ella teir persónar, ið ætla at órógva grindadrápið. Afturhaldið skal vera so stutt og hóvligt, sum til ber, og má í mestan mun ikki vara longri enn 12 tímar.

Stk. 4. Løgreglan kann, uttan rættarúrskurð, taka seg inn á ikki algongt øki, tá tað er neyðugt fyri at verja fyri órógv av grindadrápinum, sum nevnt í stk. 1.

§ 11. Verða amboð, hjálpitól ella flutningsfjør brúkt at órógva, darva ella forða einum grindadrápi sambært § 9, skal løgreglan leggja lóghald á slík amboð, hjálpitól og flutningsfjør, uttan mun til hvør hevur ognarrættin. Treytin fyri lóghaldi er, at fólkinum høvdu ræðisrættin á amboðunum, hjálpitólunum ella flutningsfjørnum, og at brúkið av teimum er brot á § 9 í hesi løgtingslóg, ella reglur, ásettar við heimild í hesi løgtingslóg. Reglurnar í kapitli 74 í rættargangslógini um lóghald eru annars galdandi.

Kæra

§ 12. Áheitanir, fyriskipanir, boð og forboð frá sýslumanni ella øðrum heimilaðum persóni eftir hesi løgtingslóg, ella reglum, ásettum við heimild í hesi løgtingslóg, kunnu ikki kærast til hægri fyrisitingarlígan myndugleika.

Revsing

§ 13. Er hægri revsing ikki ásett eftir aðrari lóggávu, verður við bót revsaður tann, sum brýtur § 3, stk. 1-3, § 4, stk. 1 og 3, § 5, stk. 1, § 8, stk. 1 og 3 og § 9.

Stk. 2. Revsingin kann hækka til fongsul upp í 2 ár, um brotið er framt tilætlað ella av grovum ósketni, og um tað við brotinum er elvdur skaði á fólk, hval, umhvørvi ella lutbundin virði, ella har nærliggjandi vandi hevur verið fyri slíkum skaða. Revsingin kann somuleiðis hækka til fongsul upp í 2 ár í førum, har viðkomandi áður er revsaður fyri brot á grindalógina, ella í førum, har viðkomandi er skuldsettur fyri í sama viðfangi at hava framt fleiri brot á grindalógina, ella reglur, ásettar við heimild í grindalógini, hóast hvørt brotið sær annars hevði verið revsað sambært stk. 1.

Revsingin kann harumframt hækka til fongsul upp í 2 ár í førum, har viðkomandi hevur eggjað til ella fyriskipað, at ein fjøld av fólkum hevur tikið lut í hópbroti á grindalóggávuna.

Stk. 3. Í reglum, sum eru ásettar við heimild í § 2, stk. 3, § 4, stk. 4, § 5, stk. 2, § 6, stk. 2, § 7, stk. 1, 2 og 4 og § 8, stk. 1 kunnu verða ásettar reglur um revsing við bót. Tað kann somuleiðis verða ásett, at revsingin kann hækka til fongsul upp í 2 ár undir samsvarandi umstøðum sum í stk. 2.

Stk. 4. Løgfrøðiligir persónar verða revsaðir sambært 5. kapitli í revsilógini.

Stk. 5. Mál, sum verða viðgjørd eftir hesum reglum, ella eftir reglum, sum eru ásettar í kunngerð við heimild í hesum reglum, verða viðgjørd sum politimál. Tey í rættargangslógini nevndu tiltøk í kap. 68 um avhoyring, kap. 69 um handtøku, kap. 70 um varðhaldsfongsling, kap. 72 um lóghald og kap. 73 um rannsakana kunnu nýtast í sama mun sum í statsadvokatmálum.

Gildiskoma og skiftisreglur

§ 14. Henda løgtingslóg kemur í gildi dagin eftir, at hon er kunngjørd.

Stk. 2. Samstundis verður § 3, nr. 10 í løgtingslóg nr. 9 frá 14. mars 1985 um vernd av dýrum, sum seinast broytt við løgtingslóg nr. 60 frá 30. mai 1990, strikað, og eitt “og” verður sett inn aftaná § 3, nr. 8 og áðrenn § 3, nr. 9, og seinna “og” í § 3, nr. 9 verður somuleiðis strikað.

Stk. 3. Kunngerð nr. 100 frá 5. juli 2013 um grind, sum broytt við kunngerð nr. 78 frá 10. juni 2014 verður verandi í gildi, til reglur, ásettar við heimild í hesi løgtingslóg, koma í staðin. Kunngerð nr. 19 frá 1. mars 1996 um undantak fyri friðing av hvali verður sett úr gildi.

Kapittul 1: Almennar viðmerkingar

Niðanfyrir verður í stuttum greitt frá, hví uppskotið er gjørt, hvør lóggáva er galdandi, endamálið við nýggju lóggávuni, og hvør nýskipan liggur í uppskotinum.

1.1 Tvinnanda høvuðsorsøkir til lógaruppskotið

Hóast vit í Føroyum í øldir hava havt skrivaðar reglur um grind, grindadráp og býti, so eru reglurnar so aldargamlar og bundnar av siðvenju, at tær ongantíð eru komnar inn í okkara nútímans lógarstigskipan, har vit skipa rættindi og skyldur í lóg, samtykt av Løgtinginum, og við heimildum til landsstýrismannin at skipa meiri ítøkiligar reglur í kunngerð.

Uppskotið er øðrumegin ætlað sum lógarheimild kring ta grindakunngerð, sum óbrotin, hóast við ávísingum, hevur verið galdandi í øldir. Hinumegin er uppskotið ætlað sum neyðugt lógargrundarlag at tryggja, at grindadrápið eisini í framtíðini kann verða fyriskipað og

gjøgnumført á skjótasta og mest forsvarligan hátt, uttan darvandi uppiblanding frá óviðkomandi, sum ikki taka lut í grindadrápinum í víðastu merking. Grindalógin avloysir sostatt ikki nakra aðra lóg um grind og annan smáhval, men kemur afturat verandi lóg um stórhvalaveiðu, sum higartil hevur verið karmur um galdandi grindakunngerð.

1.2 Galdandi lóggáva á økinum

Verandi grindakunngerð hevur partvíst heimild í løgtingslóg nr. 57 frá 5. mai 1984 um hvalaveiðu, sum broytt við løgtingslóg nr. 92 frá 13. juni 1995 og løgtingslóg nr. 9 frá 14. mars 1985 um vernd av dýrum.

Lógin um hvalaveiðu er fyrst og fremst ein friðingarlóg og í øðrum lagi ein veiðilóg við tað, at lógin í grein 4, stk. 1 friðar allan hval fyri síðani í § 4, stk. 2 at heimila landsstýrinum í serstøkum førum at undantaka ávís hvalasløg frá friðing við tí í hyggju at skipa eina burðardyggja hvalaveiðu í handilsligari merking. Grindahvalur er ikki nevndur við einum orði, men sambært § 7 í lógini verður danska lógin frá 19. desember 1857 “om grindefangsten på Færøerne” og aðrar nýggjari hvala- og grindalógir settar úr gildi. Lógin ásetur tó samstundis, at hin sonevnda grindareglugerðin frá 1955 skal vera verandi í gildi, til nýggj kunngerð kemur í hennara stað.

Lógin um vernd av dýrum ásetur í høvuðsheitum krøv um viðferð og avlíving av djórum, sum liva í djórahaldi. Lógin ásetur tó eisini ítøkilig bann fyri at stinga, skutla ella høgga grindahvalir ella aðrar smærri hvalir, uttan so, at sýslumaðurin ella grindaformaðurin í serligum førum hevur givið loyvi til hetta. At tilíkt bann er sett inn í lógina um vernd av djórum, sum er galdandi fyri djór í djórahaldi og ikki fyri villini djór, tykist heldur sjáldsamt, og skotið verður tí upp at áseta reglur um lógligar drápshættir í grindalógina, heldur enn at banna ávísar hættir at drepa grindahval og annan smáhval í djóraverndarlógini.

Samanumtikið kann tí sigast, at verandi grindareglugerð, sum er ásett í kunngerð nr. 100 frá 5. juli 2013 um grind, hevur síðani 1980’ini havt heimild í tveimum lógum, sum lítið og onki hava havt við grind at gera, og har heimildirnar at áseta reglur um grind og annan smáhval orðleitt kunnu tykjast ivasamar. Hetta er tó ikki verri enn so, at langa siðvenjan við at hava skrivaðar reglur um grind í Føroyum ger, at tað neyvan valdar ivi um heimildargrundarlagið fyri verandi grindareglugerð kortini.

1.3 Endamálið við uppskotinum

Endamálið við uppskotinum er øðrumegin at útvega eitt greitt lógargrundarlag fyri elligomlu siðvenjuni hjá føroyingum at drepa grind og hinumegin at tryggja, at grindadrápið kann ganga skjótt og væl uttan uppiblanding frá óviðkomandi.

Heilt ítøkiliga er endamálið við uppskotinum fyrst og fremst at skúgva til vikks allar atfinningar um, at verandi grindareglugerð ikki byggir á eitt nøktandi heimildargrundarlag. Lógin tryggjar í sínum innihaldi eitt nøktandi heimildargrundarlag til landsstýrismannin í kunngerð at skipa greiðar reglur um rættindi og skyldur í sambandi við grind og grindadráp.

Harumframt tryggjar lógin eisini ítøkiliga og greiða lógarheimild at revsa fyri staðfest brot á reglurnar í lógini, ella reglur, ásettar við heimild í lógini.

1.4 Nýskipanin við uppskotinum

Øll lógin er sum meginregla nýggj og ein nýskipan, tí uppskotið til grindalóg avloysir ikki nakra galdandi lóg. Tvær nýskipanir eru annars í uppskotinum. Sum nakað nýtt verður heimilað lögregluni at halda persónum aftur, sum órógva, darva ella forða fyri, at grindadrápið kann ganga sína vanligu gongd, í eitt styttri tíðarskeið upp til 12 tímar. Talan er í hesum førum ikki um vanliga handtøku, sum tó kann koma afturat, tá afturhaldstíðin er farin, við tí í hyggju at rættarsøkja fyri møguligt brot á reglurnar í lógini, ella reglur, ásettar við heimild í lógini.

Sum nakað nýtt verður lógarheimild eisini at fremja lóghald av lutum, sum verða brúktir at bróta lógina, ella brot á reglur, ásettar við heimild í lógini. Talan er um serligt skyldubundið slag av lóghaldi, soleiðis at skilja, at hald skal leggjast á tey amboð, hjálptól ella flutningsfør, sum eru brúkt at fremja lógarbrot við, uttan mun til um hesi eru ogn hjá teimum, sum hava framt lógarbrotið ella ikki. Talan er um víðari heimildir at fremja lóghald enn tær heimildir, rættargangslógin gevur lögregluni at fremja lóghald umframt, at talan er um skyldubundið (da: obligatorisk) lóghald, tá lógarinnar treytir fyri lóghaldi eru loknar.

Høvuðsorsøkin til, at mett verður neyðugt at útvega víðkaðar heimildir at afturhalda persónar og at fremja lóghald á lutir, sum hesir persónar hava brúkt at órógva, darva ella forða grindadrápi, er tann uppiblanding, sum í nýggjari tíð við millumbilum hevur tikið seg upp ímóti grindadrápi, og tær eftirmetingar og royndir, sum myndugleikarnir í Føroyum hava gjørt sær í mun til at handheva lóg og landaskil í sambandi við grindadráp.

Talan er sostatt øðrumegin um at tryggja rættin at drepa grind og annan smáhval á lógligan og skynsaman hátt, og hinumegin á virknan hátt at fyrirbyggja, at óviðkomandi leggja seg úti grindadrápið við persónligum atburði ella við brúk av lutum fyri at órógva, darva ella forða fyri, at grindadrápið kann ganga, sum ætlað.

Fyrimunurin við nýggju reglunum er, at lögreglan og onnur heimildarfólk, sum fyriskipa grindadrápið, við hesum nýggju heimildunum fáa størri rásarúm at tryggja, at grindadrápið kann ganga skjótt og væl uttan uppílegging frá óviðkomandi. Vansin er, at heimildirnar røkka longri enn algongdu reglurnar í rættargangslógini um handtøku av persónum og lóghald av lutum.

Samanumtikið verður mett, at tað er neyðugt at útvega nevndu heimildir fyri at kunna tryggja elligamla siðvenju í Føroyum, har grind hevur verið hildin til í øldir sum týðandi mattilfeingi hjá tí fólki, sum her hevur búleikast. Ein siðvenja, sum summir persónar og felagsskapir, oftani væl hjálptir av ymiskum fjølmiðlasnildum, royna at forkoma av hesi ella hasi orsök. Við hesi lóg verður tryggjað betri javnvág millum rættindi okkara at drepa grind og rættindi teirra, sum á lógligan hátt vilja gera vart við sína ónøgd grindadrápinum viðvíkjandi.

Í lógligu eftirkanningini frá lógatænastuni er spurnartekin sett við, um Løgtingið hevur lógræði at áseta reglur í løgtingslóg, sum geva lögregluni slíkar víðkaðar heimildir, sum ásett í §§ 10-11, eftirsum lögreglan er danskur myndugleiki. Í roynd og veru eru fútin og ákærvaldið í Føroyum høvuðssemiðir handan uppskotið at víðka heimildirnar hjá lögregluni sambært §§ 10-11. Uppskotið er gjørt við støði í teirra royndum at halda lóg og landaskil í sambandi við grind og tær royndir, tey hava gjørt sær í sambandi við rættarsókn í málum um brot á grindalóggávuna.

Fiskimálaráðið skilir væl spurningin frá lógatænastuni, men metir seg ikki føran fyri at taka dagar ímillum, hvørt tað stats- og ríkisrættarlíga liggur innan fyri ella uttan fyri lógræðið hjá

Løgtinginum at áseta reglur í føroyskari serlóg, sum eisini fevna um útinnan av myndugleika hjá einum donskum myndugleika í Føroyum. Hinvegin er tað ikki óvanligt at áseta reglur um eftirlit og havndhevjan í føroyska serlóggávu, har heimildirnar hjá lögregluni eisini eru ásettar. Ført kann verða fram, at tær heimildir tá rúmast innan fyri verandi heimildir, sum longu eru ásettar í eitt nú rættargangslógini, meðan hetta uppskotið røkkur víðari í mun til afturhald av persónum, uttan formliga handtøku og lógarbundið lóghald av lutum. Hinvegin kann eisini verða ført fram, at í einari serlóg er tað bara Løgtingið, sum kann samtykkja, hvørt herdar reglur skulu ásetast um afturhald av persónum og lóghald leggjast á lutir, og um fútin og lögreglan meta, at tey ikki hava nøktandi lógargrundarlag at virka eftir, so má embætið heita á danskar myndugleikar um at fáa formligu viðurskiftini skipaði. Samanumtikið verður hildið, at hóast lögreglan sum etat er donsk, so útinnir lögreglan og ákærvaldið sín myndugleika í Føroyum sambært ríkislóggávu eins væl og serlóggávu.

1.5 Ummæli

Lógaruppskotið hevur verið til undanhoyringar hjá:

Sýslumonnunum

Fútanum og ákærvaldinum

Jústines Olsen, djóralækna

Bjarna Mikkelsen, lívfrøðingi á Náttúrugripasavninum

Jógvan Páll Lassen, advokati

Eisini eru fundir hildnir millum Fiskimálaráðið og omanfyri nevndu hoyringspartar um innihaldið í uppskotinum.

Niðanfyri er stutt endurgeving av viðmerkingunum, og hvørja støðu landsstýrismaðurin og aðalráðið hava havt til mest týðandi viðmerkingarnar, sum í mestan mun eru tiknar til eftirtektar í tann mun, tað hevur verið mett at gagna lógaruppskotinum.

Sýslumenninir hava eitt nú skotið upp, at hugtakið grindadráp ikki verður brúkt ov nógv í lógini og lógarviðmerkingunum. Viðmerkingin er í vissan mun tikin til eftirtektar, og er orðið grind heldur brúkt í mestan mun. Eisini verður mælt til, at sýslumenninir fáa so leysar teymar sum gjørligt at áseta trygdarøki kring eina grind, sum jú svimur í sjónum. Hetta er eisini tikið til eftirtektar, men tó avmarkað til í mesta lagi ein fjórðing. Mælt verður eisini til at seta krav um, at bátar skulu hava VHF-útgerð, og er hetta eisini tikið til eftirtektar, bæði fyri at tryggja samskiptið í sambandi við grindarakstur og fyri at tryggja, at neyðsynjarboð kunnu sendast øllum bátum umvegis Tórshavn Radio.

Djóralæknin hevur gjørt málsligar og innihaldsligar viðmerkingar, sum í mestan mun eru tiknar til eftirtektar. Djóralæknin skjýtur eisini upp, at kravið um, at tað verður álagt kommunum at tekna trygging fyri mannskaða, ið kann standast av grindadrápi, heldur skuldi verið teknað í felag av teimum kommunum, sum eru í sama grindaumdømi ella í øðrum lagi, at Fiskimálaráðið tekna eina samhaldsfasta trygging fyri allar íbúgvar í landinum. Fiskimálaráðið heldur ikki grundarlag er fyri at broyta reglur og krøv um, at tað framhaldandi skulu vera tær kommunur, sum hava góðkendar hvalvágir, sum eisini skulu hava skyldu at tekna trygging.

Jógvan Páll Lassen, advokatur, hevur havt uppskotið til lóg til ummælis, serliga við atliti at, at hann mangan hevur verið verji hjá teimum, sum hava verið skuldsett sambært galdandi grindareglugerð og lóg um stórhvalaveiðu. Jógvan Páll hevur bara gjørt munnligar viðmerkingar til uppskotið, og tók hann í síni heild undir við uppskotinum, og helt tað vera

neyðugt at økja um inntrivsheimildirnar og herða revsiheimildirnar, soleiðis sum skotið er upp. Hann vísti eisini á, at tað, hesi atgerðarfólk ofta ynskja, er at fáa fjølmiðlaumrøðu av teirra málum, og tí kann tað verða eitt mál í sær sjálvum at blíva handtikin, skuldsettur og dømdur, fyri síðani at kæra dómin til hægri rætt, hetta bara fyri at fasthalda fjølmiðlaumrøðuna. Jógvan Páll helt fyri, at tað er ikki sørt undarligt at verja hesi fólk, tá aðalmálið hjá teimum er eitt annað. Onki skrivligt hoyringssvar er frá Jógvan Páll.

Bjarni Mikkelsen hevur ráðgivið og vegleitt um røttu hvalaheitini og annars gjørt ávísar viðmerkingar. Onki serstakt hoyringsskriv er frá Bjarna, men ráðgevingin og viðmerkingarnar eru í mestan mun tiknar til eftirtektar.

Fútin og ákæruvaldið eru komin við víðfevndum skrivligum viðmerkingum og uppskotum til, hvussu serliga ásetingarnar um inntrivsheimildir og revsing kunnu orðast, og hvørji atlit hetta botnar í. Hesar viðmerkingar eru at kalla tiknar til eftirtektar í heilum líki og annars hjálagdar uppskotinum.

Kapittul 2: Avleiðingarnar av uppskotinum

2.1 Fíggjarligar avleiðingar fyri land og kommunur

Mett verður ikki, at nakrar beinleiðis ella nýggjar útreiðslur standast av sjálvum uppskotinum. Hinvegin kunnu kommunur, sum eitt nú ynskja at fáa hvalvág góðkenda, møta treyt um at fáa síni spillivatnsviðurskipti í rættlag. At fáa hesi í rættlag kann kosta ávísa íløgu, sum tó ikki er at rokna sum ein beinleiðis fíggjarlig avleiðing av hesum uppskoti. Einastu útreiðslur, sum kommunan annars skal bera, eru útreiðslur til burturbeining og rudding, eins og higartil.

2.2 Umsitingarligar avleiðingar fyri land og kommunur

Tað er ikki neyðugt at seta á stovn ella víðka um verandi umsitingarligar eindir, hvørki hjá landsumsitingini ella úti um í kommununum. Størstu umsitingarligu byrðarnar í sambandi við grind liggja á sýslumonnunum og teirra uppnevndu hjálparfólkum. Tær útreiðslur, sum eru knýttar at arbeiðinum, verða sambært síðvenju endurgoldnar teimum í grindapørtum. Hinvegin er ikki óhugsandi, at tað við støði í hesi lógini verða reist fleiri revsirættarlig mál frameftir, og tí kann umsitingarliga byrðan hjá donskum myndugleikum í Føroyum økjast, tað veri seg hjá løgreglu og ákæruvaldi og hjá dómsvaldinum. Tí er eitt ja skrivað í talvuyvirlitið, hóast talan ikki er um føroyskar landsmyndugleikar, men um danskar myndugleikar, sum hava sítt virki her í landinum.

2.3 Umsitingarligar ella fíggjarligar avleiðingar fyri vinnuna

Óviðkomandi.

2.4 Avleiðingar fyri umhvørvið

Mett verður ikki, at lógin hevur avleiðingar fyri umhvørvið, hóast lítil partur av grindastovninum árliga verður hildin til, og hóast tað undir drápinum er blóðdálkaður sjógvur í nakrar tímar. At rovini verða beind í havið, verður heldur ikki mett sum ein týðandi umhvørvislig avleiðing, av tí at talan í mestan mun er um burturbeining av beinagrindum, sum brennistøðirnar ikki eru førar fyri at brenna, og sum rúm ikki er fyri at tyrva á landi.

2.5 Avleiðingar fyri serstøk øki í landinum

Mett verður ikki, at uppskotið hevur við sær nakrar fíggarligar, umsitingarligar ella umhvørvisligar avleiðingar fyri ávís øki í landinum, og talan er ikki um at flyta stovnar ella at skipa serliga vernd av ávís sum økjum.

2.6 Avleiðingar fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir

Mett verður ikki, at uppskotið hevur við sær sosialar avleiðingar ella aðrar avleiðingar fyri ávísar felagsskapir ella aðrar samfelagsbólkar, tí mettt verður ikki, at fólk, sum taka lut í grindadrápi, kunnu flokkast í ávísan samfelagsbólkar ella felagsskap.

Hinvegin fær uppskotið avleiðingar fyri teir felagsskapir, sum ætla at órógva, darva ella forða fyri grindadrápi, tí myndugleikapersónar fáa fríari heimildir at gera inntriv mótvegis slíkum persónum og lutum, sum brúktir verða at fremja lógarbrot við. Tí verður mettt, at hesir persónar í størri mun fara at vera hildnir aftur og handtiknir, um persónarnir við gerðum, inntrivum ella óvirkni órógva, darva ella forða fyri, at grindadrápið kann ganga sína vanligu gongd. Eisini verða lutir, tað veri seg hjálpitól, amboð ella fôr, sum hesir brúka at fremja lógarbrot við, tiknir av teimum við víðkaðu heimildini at fremja skyldubundið lóghald.

2.7 Millumtjóða sáttmálar á økinum

Føroyar taka lut í millumtjóða samstarvinum um havsúgdjór í NAMMCO, ið er stytting fyri North Atlantic Marine Mammal Commission um vernd av hvali og umsiting av hvalaveiðu. Grindahvalur og grindadráp kemur inn undir samstarvið. Føroyskir granskingarstovnar lata umvegis NAMMCO eisini altjóða hvalanevndini, IWC, upplýsingar um gransking, vernd og umsiting av grind í Føroyum. IWC hevur tó onki málsfæri í mun til grind og annan smáhval.

Bonn-sáttmálin um vernd og umsiting av ferðandi villini djórasløgum fevnir eisini um grind og annan smáhval, og tað sama ger Bern-sáttmálin um vernd av villini djórum og blómum í Evropa og teirra natúrliga búøki. Báðir sáttmálarnir arbeiða við sonevndum listum, sum flokka djóra- og blómusløg alt eftir, hvussu hótt ella viðbrekin tey eru, ella har tørvur er á størri samstarvi og vitan um hesi sløgini.

Mett verður ikki, at tað eru bindingar í nevndu sáttmálum, sum gera, at hetta uppskotið fær avleiðingar fyri landsmyndugleikar, kommunumyndugleikar, ávís øki í landinum, ávísar samfelagsbólkar ella vinnuna.

2.8 Tvørgangandi millumtjóða sáttmálar

Mett verður ikki, at víðkaðu heimildirnar at fremja afturhald og handtøku av persónum ella skyldubundið afturhald av lutum, hesir hava brúkt til at fremja lógarbrot við, er í ósamsvari við evropeiska mannaættindasáttmálan, EMRK.

2.9 Marknaforðingar

Uppskotið er hvørki atvoldin til ella brýtur við nakrar marknaforðingar.

2.10 Revsing, útpanting, sektir ella onnur størri inntriv

Vanligu reglurnar um handtøku eftir rættargangslógini eru framvegis galdandi, men afturat teimum er heimild í § 10 hjá lögregluni at afturhalda persónar upp til 12 tímar, uttan at talan er um handtøku eftir rættargangslógini.

Afturhaldið skal gerast við virðing fyri somu reglum, sum eru galdandi fyri handtøku í tann mun, umstøðurnar loyva tí.

2.11 Gjöld

Lógin ásetur ekki onnur gjöld enn krav til kommunurnar at tekna trygging móti mannskaða av grind.

2.12 Um uppskotið áleggur fólki skyldur

Uppskotið áleggur ávísa upplýsingarskyldu á fólk, sum finna grind, men í aðramáta eru ongar ítøkiligar upplýsingarskyldur, skrásetingarskyldur ella aðrar líknandi skyldur álagdar fólki.

2.13 Heimildir til onnur enn landsstýrismannin ella til kommunurnar

Heimildirnar eftir lógini, undantikið heimildirnar at áseta ítøkiligar reglur í kunngerð, eru í mestan mun lagdar til sýslumenninar ella til sýslumenninar og grindaformenninar í felag. Aðrar heimildir eru eisini lagdar lögregluni, talan er tó í mestan mun um somu heimildir, sum lögreglan longu frammanundan kann gera brúk av sambært reglunum í rættargangslógini.

Orsøkin til, at sýslumenninir og grindaformenninir fáa víðar heimildir at fyriskipa grindadráp, at áseta og handheva skilhaldsreglur o.tíl., er, at soleiðis hevur grindadrápið verið skipað í drúgva tíð, og hildið verður ikki, at skilagott er at gera nakrar grundleggjandi broytingar í verandi skipan og myndugleikabýti, sum hevur víst seg at rigga væl.

Av tí, at sýslumenninir og grindaformenninir, umframt onnur av teimum uppnevnd heimildarfólk, í mestan mun útinna heimildir og loysa uppgávur av verkligum slagi, so er ikki neyðugt at tryggja nakran kærurætt innan ein stigvísan fyrisitingarlígan bygnað. Talan er um somu skipan, sum hevur verið galdandi higartil. Eisini er vert at leggja til merkis, at hvørki sýslumenninir, grindaformenninir ella aðrir av teimum uppnevndir persónar, standa í undirskipaðari legu til landsstýrismannin, sum varðar av lóggávuni á grindaøkinum.

2.14 Atgongd at privatari ogn

Ongar serstakar heimildir ella ásetingar eru um rannsakan av privatari ogn ella tílíkt.

2.15 Aðrar avleiðingar

Mett verður ikki, at uppskotið ber við sær aðrar avleiðingar.

2.16 Talvuyirlit

	Fyri landið ella landsmyndugleikar	Fyri kommunalar myndugleikar	Fyri pláss ella øki í landinum	Fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir	Fyri vinnuna
Fíggarligar ella búskaparligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Ja	Nei
Umsitingarligar avleiðingar	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei
Umhvørvisligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Avleiðingar í mun til altjóða avtalur og reglur	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei

Sosíalar avleiðingar	////////////////////////////////////	Nei	Nei	////////////////////////////////////
-------------------------	--------------------------------------	-----	-----	--------------------------------------

Kapittul 3: Serligar viðmerkingar

Til § 1

Sambært stk. 1 er lógin galdandi í øllum skeiðum í einum grindadrápi, tað veri seg frá tí løtu, at grind er funnin, og sagt er frá grindaboðum, undir rakstrinum, meðan grindin verður hildin til, avlívað, skorin upp, og heilt til rovini eru burturbeind. Lógin er eisini galdandi í førum, tá grind verður goymd, eitt nú tí bíðað verður eftir, at tað lýsnar, streymviðurskiftum, betri rakstrarlíkindum ella betri manning, og fleiri bátum at reka grindina. At goyma grind hevur sum vanliga fortreyt, at bátur liggur hjá grindini ella, at tað á annan hátt verður hildið vakt yvir henni.

Eyðsæð er, at gjørligt er at órógva grind, áðrenn grindaboð eru latin, serliga í førum, har ein uttan loyvi frá sýslumanninum roynt at ávirka og reka eina grind ella grindabólkar, so sjálvvalda kósin hjá grindini, ella grindabólkunum, broytist. Tá slíkt verður uppdagað av øðrum, eiga grindaboð at verða latin beinanvegin, so grindin kemur undir lógræðið hjá avvarðandi sýslumanni ella sýslumonnum við tí úrsliti, at til ber at handheva reglurnar í hesi lóg og kunngerðareglur, ásettar við heimild í hesi lóg.

Lógin skipar tey rættindi og tær skyldur, sum serliga liggja á sýslumonnum, grindaformonnum og øðrum av teimum uppnevndu heimildarfólkum, sum hava fingið myndugleika og uppgávur at loysa í sambandi við grindadráp. Talan kann vera um heimildir at handheva skilhaldsreglur, sum eru ásettar í lógini ella í reglum, ásettar við heimild í lógini, ella sum verða ásettar av sýslumanninum ella grindaformonnum so hvørt, sum tørvur er á teimum fyri at tryggja, at grindadrápið kann ganga skjótt og væl. Lógin ásetur eisini rættindi og skyldur hjá øllum hinum, sum eru í grind, uttan mun til um hesi eru stódd umborð á báti ella á landi.

Sambært stk. 2 er grindalógin eisini beinleiðis galdandi fyri onnur, sum ikki eru við í sjálvum grindadrápinum, um hesi við gerðum ella óvirkni órógva, darva ella forða fyri, at grind verður hildin til. Tað er uttan týdning, um gerðirnar ella óvirknið verður framt á landi ella sjógv, um tað verður framt av persónum, sum eru í báti, sjóskutara ella sum brúka seg sjálvi sum amboð, ella onnur amboð ella hjálpitól at útinna sínar gerðir ella sítt óvirkni fyri at leggja forðingar fyri, at grindadrápið kann ganga sína vanligu gongd.

At kasta grót, uttan mun til um tað er leysakast ella fastakast, og at larma kann vera ein lóglig gerð, um hetta verður gjørt fyri at reka grindina hagar, ætlanin er at reka hana, men verður grót og larmur brúkt fyri at steðga rakstrinum ella at spjaða grindina, so er talan um lógarbrot eftir hesi lóg. Við øðrum orðum, so er umráðandi at fylgja avgerðum og boðum frá sýslumanninum og grindaformonnum í sambandi við, at grind er, ella at akta boðum frá øðrum, sum av teimum eru heimilað at hjálpa til at tryggja gott skilhald í sambandi við grind.

Sambært lógini er týdningarleyst, um tær gerðir ella óvirkni, sum framdar verða at órógva, darva ella forða fyri, at grind verður hildin til, verða gjørdar áðrenn ella aftaná, at sýslumaðurin hevur tikið stóðu og avgerð um, hvørt rakstur skal setast á grindina ella ikki. Í hvørgum førum er tað loyvt øðrum at reka grind ella annan smáhval, hvørki inn móti landi ella út frá landi, og

um grind ella annar smáhvalur verða ríkin útaftur fyri at forða fyri, at hon verður hildin til, er talan um revsiverða gerð.

Sambært stk. 3 heimilar lógin eisini, at inntriv verða gjørd mótvegis persónum og lutum, sum verða brúktir at fremja tílíkar gerðir ella óvirkni, sum nevnd í stk. 2. Ítøkilig inntrivini eru ásett í § 10 og § 11 í lógini. Talan er í ávísan mun um víðkaðar heimildir at afturhalda persónar og leggja hald á lutir samanborið við tær heimildir, sum lógreglan annars hevur sambært reglunum í rættargangslógini.

Lógarinnar § 1 kann sigast at vera karmur um §§ 1-4 í galdandi grindakunngerð frá 2013.

Til § 2

Greinin allýsir nøkur hugtøk í lógini. Latínsk heiti eru brúkt fyri grind og onnur smáhvalasløg, sum eru fevnd av hesi lóg.

Hugtakið grind og grindadráp er allýst í rættiliga breiðari merking, og orðið “grind” í samansetta orðinum “grindadráp” skal í lógini ikki bara skiljast sum fevnandi um grindahval, men eisini um annan smáhval, so sum hvesing og springara, sum siðvenja er at halda til. Avleiðingin er, at reglurnar í lógini og reglur, ásettar við heimild í lógini, skulu brúkast við samgildi (da: analogt) í øllum lutum, hóast talan viðhvørt er um at halda hvesing og springara til og at veiða nýsu.

Í stk. 3 hevur landsstýrismaðurin fingið heimild at áseta reglur um veiðu, veiðihátt o.s.fr. Her verður serliga hugsað um kunngerðareglur, sum verða ásettar fyri onnur smáhvalasløg enn grindahval.

Til § 3

Í stk. 1 er ásett, at lógin byrjar at virka, so skjótt grindaboð eru fráboðað. Grindaboð skulu sambært siðvenju og reglum, ásettum í grindakunngerðini, latast sýslumanninum. Grindaboð skulu fráboðast, um grind er funnin á sjóumveldinum, t.e. innan fyri 12 fjórðingar úr grundlinjunum kring Føroyar ella innan fyri grundlinjurnar. Er grind sædd ytri á, er kravið um fráboðan ikki galdandi, og kann ein heldur ikki revsast sambært § 13, fyri ikki at hava boðað frá grind, sum er sædd ytri á. Høvuðsorsøkin til, at sjóumveldið verður sett sum skilmark er, at heimildirnar hjá myndugleikunum eru væl størri á føroyska sjóumveldinum enn uttanfyri, tað veri seg í mun til skilhald og handhevan av lóggávuni mótvegis føroyskt sum útlendskt skrásettum skipum, bátum og øðrum fòrum.

Ongi formkrøv eru til samskiptisháttin. Boðini kunnu latast umvegis telefon, VHF ella aðra samskiptisskipan, munnliga sum skrivliga, og lógin viðurkennir, at boðini kunnu koma frá fólki, hvar enn hesi eru stódd. Ikki er óvanligt, at fólk ringja til vakthavandi á alarmsentralinum at boða frá grindaboðum, sum síðani letur boðini víðari til avvarðandi sýslumann. Tað er tó sýslumaðurin, sum má gera av, hvør rætti finnarin er, um fleiri gera krav uppá at hava funnið somu grind. Neyvari reglur um grindaboð, og hvussu verða skal við finningarhvali ella býti av finningarhvali, eru ásettar í grindakunngerðini.

Sambært havrættarsáttmálanum frá 1982, UNCLOS, eigur eitt trygdarøki ikki at vera størri enn neyðugt, og vanliga eru trygdarøki kring eitt nú havstøðir ásett til 500 m, roknað úr ytstu hornum á havstøðini. Í sambandi við grindadráp verður neyvan nakað trygdarøki ásett, um grindin er í altjóða sjógvi uttan fyri 12 fjórðingar. Men skuldi tað komið uppá tal at ásett eitt

trygðarøki í altjóða sjógvi, so skuldi tað í mesta lagi verið 500 m, roknað úr teimum knattstøðum, har hvalirnir ytst í grindaflokkinum svimja.

Størri frælsi er at áseta trygðarøki, ella eitt grindarakstrarøki, á føroyska sjóumveldinum innan fyri 12 fjórðingar úr grundlinjunum ella innari. Tó verður roknað við, at tað sjáldan verður neyðugt at áseta størri trygðarøki enn 1 fjórðing frá einum grindabólki, uttan mun til um grindin verður goymd ella rikin. Hildið verður, at eitt øki upp á ein fjórðing frá grindini í flestu førum er nøktandi fyri, at tamarhald kann havast á bólkinum, og er hetta tí ásett í stk. 2.

Á landi verður trygðarøkið helst enn minni, tí talan er ikki um at sperra ferðsluvegir o.tíl., men bara at tryggja, at sjálvtt grindadrápið kann ganga sína vanligu og skipaðu gongd.

Samanumtikið eiga trygðarøkini ikki at seta størri avmarkingar upp fyri almenninginum, enn hvat krevst fyri at tryggja atliti at grindadrápinum og atliti at teimum, sum eru í grind: at tey kunnu útinna sítt verk í friði og náðum.

Sambært stk. 3 er ásett, at ikki er loyvt at seta rakstur á eina grind fyri at forða fyri, at grindin verður hildin til og avlívast. Hetta er bæði galdandi í tíðarskeiðinum, áðrenn sýslumaðurin hevur móttikið eini grindaboð, ella áðrenn sýslumaðurin hevur tikið avgerð um, at rakstur skal setast á eina grind við tí í hyggju at føra hana móti landi fyri at avlívast hana og í førum í tíðini aftaná, at sýslumaðurin hevur tikið avgerð um, at rakstur ikki skal setast á eina grind, og at hon ikki skal avlívast. Dømi eru um í nýggjari tíð, at fólk úr ávísimum felagsskapi hava sett rakstur á hvalabólkar aftaná, at ein sýslumaður hevur tikið avgerð um, at hvalirnir ikki skuldu rekast.

Hvagar ein grind skal rekast og haldast til, er sambært stk. 4 upp til sýslumannin at gera av í samráð við grindaformenninar. Orsøkin er, at serliga grindaformenninir í einum øki verða hildnir at duga serliga væl at skyna á, hvagar grindin best letur seg reka eftir ráðandi kringumstøðunum, so sum rák, vindur, stødd á grind og val av góðkendari hvalvág. Sjálvur avgerðarrætturin liggur tó hjá avvarðandi sýslumanni. Tað er ikki óhugsandi, at ein grind kann verða funnin soleiðis, at hon letur seg reka til ymiskar góðkendar hvalvágir í ymiskum grindaumdømum og ymiskum sýslum. Tá er tað upp til sýslumenninar at semjast um, hvagar grindin best kann verða rikin, og atlit kunnu í hesum sambandi eisini sakliga verða tikin at stødd á grindini, at meta um útlit at fáa nokk av manning til rakstur og dráp, á hvørjum av hesum møguligu hvalvágum, grindaumdømum ella sýslum grind er hildin til seinast o.s.fr.

Til § 4

Meginreglan er sambært stk. 1, at tað bert er loyvt at fara í grind við bátum, sum hava VHF-samskiftisútgerð. VHF verður brúkt í samskiftinum millum grindaformenninar og hinar bátarnar og viðhvørt millum sýslumannin og hinar, í teimum førum har sýslumaðurin er umborð á báti. Samskiftið til bátarnar er sera týðandi fyri at tryggja ein skipaðan rakstur. Tó kann grind verða funnin í økjum, har tað er trupult at skaffa manning og bátar, eitt nú tí at grindin er funnin langt frá bygdum øki, ella har ein byrging kann forða fyri, at nokk av bátum skjótt kunnu koma fram og leggja seg hjá grindini. Í slíkum førum kann sýslumaðurin sambært stk. 2 geva undantak frá kravinum um VHF-útgerð, og eitt nú loyva fólk frammat grindini við sjóskutarum ella øðrum lættari bátum, sum ikki koma undir krøv um VHF-útgerð. Í slíkum førum má samskiftið antin greiðast umvegis farteleson ella á annan hátt millum grindaformenninar og hinar, sum hjálpa til í rakstrinum.

Sambært stk. 3 er það eisini sýslumaðurin, sum er heimilaður at taka avgerð um, at ein grind ella restbólkur av einari grind ikki skal haldast til, men rekast út á opið hav. Hetta eisini í førum, tá sýslumaðurin metir það neyðugt at steðga einum drápi, um grindin eitt nú verður mett ov stór til at verða hildin til í valdu hvalvágni. Soleiðis er greitt, at grindarakstur skal skiljast í breiðari merking og fevnir bæði um at reka grind inn til lands og út frá landi, eisini í førum, har hálsað verður um í einum skipaðum rakstri, og vald verður onnur góðkend hvalvág at reka grindina inn á. Í hesum liggur eisini heimildin hjá sýslumanninum at taka avgerð um, at ein grindaflokkur ella grindabólkur skal hava frið og ikki rekast inn á nakra góðkenda hvalvág ella út á opið hav. Við øðrum orðum, so hevur ongin rætt til at reka grind ella á nakran hátt at royna at ávirka, hvagar leiðin hjá einum grindabólki skal ganga uttan játtan og fyriskipan frá sýslumanninum ella heimilaðum grindaformanni ella finningarbátinum, sum fyrst leggur seg hjá grindini.

Í stk. 4 er heimildin hjá landsstýrismanninum til at áseta ítøkiligar reglur fyri øll skeið í grindadrápinum. Ásetingin er ætlað sum heimildargrundarlag undir stórum parti av verandi grindakunngerð, og verður eitt nú heimild fyri §§ 1-3, § 5, §§ 7-9, §§ 11-17 og § 20 í galdandi grindakunngerð.

Ásetingin fer eisini at vera neyðugt heimildargrundarlag fyri at áseta neyvar og ítøkiligar reglur í kunngerð, sum avmarka rættindini hjá teimum, sum ikki taka virknan lut í grindadrápinum. Her verður bæði sipað til einstaklingar sum bólkar av fólki, ið halda til ella flyta seg á einum øki á sjógvi ella landi, sum er ætlað einum grindadrápi, sum er fyri hondum, og sum við gerðum ella óvirkni ikki akta áheitanir, boð og fyriskipanir frá teimum, sum eru heimilað at fyriskipa, at grindadrápið kann ganga skjótt og væl. Hetta, um so einstaklingar ella bólkar av fólki gera brúk av báti, lúri ella øðrum amboðum og tólum, sum kunnu órógva, darva ella forða einum grindadrápi ella ikki.

Tær avmarkingar og forðingar, sum sipað verður til í stk. 4, eru ikki neyðturviliga verksmiðjugjörðar avmarkingar, avbyrgingar ella forðingar, ella at settir eru upp manngarðar. Talan kann eins væl vera um munnligar skilhaldsreglur, áheitanir, boð og leiðbeiningar frá myndugleikafólkum ella heimildarfólkum teirra um, hvar ein av røttum kann vera, standa, sita, ganga, svimja, sigla ella annað, so ein ikki kann skýrast at gera nakað við gerðum ella óvirkni, sum kann órógva, darva ella forða fyri, at eitt grindadráp gongur sína vanligu og fyriskipaðu gongd á sjógvi sum landi. Talan er við øðrum orðum um at halda “public order” á sjógvi sum landi í sambandi við grindadráp, har lögreglan eisini kann gera brúk av § 108 í rættargangslógini til at halda lóg og landaskil.

Við heimild í stk. 4 ber eisini landsstýrismanninum til at áseta reglur um trygdarøki ella grindarakstrarøki, sum skulu vera galdandi í sambandi við grindadráp. Endamálið við at áseta trygdarøki er at halda óviðkomandi burtur frá grindini og at tryggja, at onki óviðkomandi kann órógva, darva ella forða fyri, at eitt grindadráp kann ganga sína vanligu og skipaðu gongd.

Ásetingin í stk. 4 heimilar eitt nú §§ 1-3, § 5, § 7, §§ 8-9, §§ 11-12, § 13, §§ 14-17 og § 20 í galdandi grindakunngerð.

Til § 5

Ásetingin ásetur krøv um luttøku á grindaskeiði til teirra, sum ætla at gerast heimilað at avlíva grindahval. Sambært stk. 1 er aldurskravið at avlíva grind, at ein ikki er yngri enn 16 ár og

hefur verið á grindaskeiði. Ein persónur, sum gongur á sekstanda ári, kann fara á grindaskeið og fáa prógv, men kann ikki lógliga avlívva hval, fyrr enn viðkomandi er fyltur 16 ár.

Í stk. 2 er heimilað landsstýrismanninum í kunngerð at áseta neyvari reglur um loyvdan grindareiðskap, góðkendan drápshátt, innihaldslig krøv til grindaskeið o.tíl. Heimildin samsvarar nøkulunda við tær reglur, sum longu finnast í § 6 og §§ 14-19 í galdandi grindareglugerð.

Umráðandi er, at ástøðið í grindaskeiðinum til hvørja tíð samsvarar við dagfórdar reglur um loyvdan drápshátt, brúk av grindareiðskapi o.s.fr. Tí er eisini umráðandi, at ein djóralækni ella onnur serfrøði innan grindahval og djóravernd eru við til at allýsa og meta um, hvør drápsháttur er best, og hvør reiðskapur er best egnaður til endamálið.

Til § 6

Í hesi grein eru ásettar heimildir sýslumansins til at skipa ymisk praktisk viðurskifti, tá grindin hevur lagt beinini. Talan er í mestan mun at fyriskipa tað virksema, sum tryggjar, at allir hvalir verða tiknir upp, opaðir og merktir, so seðlarnir kunnu koma út, áðrenn farið verður at skera upp og skifta. At hjálpa sær í hesum arbeiði kann sýslumaðurin ella grindaformenninir útnevna álitisfólk at halda vakt o.s.fr. Samsýning fyri arbeiðið verður latið sum grind sambært § 7, stk. 2.

Í stk. 2 er ásett, at landsstýrismaðurin fær heimild at áseta ítøkiligar reglur í kunngerð um somu viðurskifti. Heimildin samsvarar nøkulunda við tær reglur, sum longu eru ásettar í §§ 21-26 í galdandi grindakunngerð.

Til § 7

Sýslumaðurin skiftir eftir stk. 1 grindina sambært ásettum reglum og gamlari venju. Landsstýrismaðurin er heimilaður at áseta reglur um skiftið í kunngerð. Reglur, sum samsvara við heimildina hjá landsstýrismanninum eftir hesi áseting, eru longu ásettar í §§ 34-39 í galdandi grindakunngerð.

Í stk. 2 og 3 er aðalreglan um, at øll samsýning fyri útint álitisstørv í sambandi við grindadráp, verður latin í grindapørtum. Landsstýrismaðurin er heimilaður at áseta neyvari reglur um slíka samsýning. Reglur, sum samsvara við heimildina hjá landsstýrismanninum eftir hesi áseting, eru longu ásettar í §§ 27-34 í galdandi grindakunngerð.

Í stk. 4 er heimildin hjá sýslumanninum at selja avlopsgrind ásett. Hvalir, talan kann verða um at selja, eru hvalir, sum eru uppfiskaðir innan fyri 2 tímar eftir, at seðlarnir eru komnir út, avlopsgrind, tí færri hvalir eru vrakaðir vegna sjúku o.tíl., og hvalir, sum eru hildnir uttan fyri grindaskiftið at nýta sum endurgjald fyri útreiðslur til eitt nú upprudding, burturbeining og at bøta um skaðar, sum hava staðist av drápinum. Endurgjaldið fyri slíkar skaða- og uppruddingarútreiðslur kann latast sum grind.

Soleiðis er tað ikki longur ein skylda hjá sýslumanninum at selja avlopsgrindina, men hann kann gera tað. Verður avlopsgrind ikki seld, skal hon latast til ein breiðan skara av fólki, so sum røktarheim, sjúkrahús, eldrasambýli ella til ávíst endamál, so sum at brúka til kunnandi tiltøk um grind, til skúlaendamála o.s.fr.

Lógin heimilar sýslumanninum at selja avlopsgrind, men ásetur ikki nakran ávísan söluhátt ella söluprís. Landsstýrismaðurin kann tó áseta reglur um ávísan söluhátt, minsta- og mestaprís o.s.fr. Varsemi eigur at verða víst við at áseta ov nógvur og ítøkiligar reglur um sølu av grind, tá sýslumaðurin selur, tí mest umráðandi er at sleppa av við grindina, so hon kemur til høldar. Eisini kann sýslumaðurin taka avgerð um at selja ein part av avlopsgrindini og býta ein part av henni til stovnar, felagsskapir ella onnur, har hon verður mett at koma einum breiðum skara av fólki til góðar.

Lógin ásetur ongar reglur um aðra sølu ella víðarisølu av grind, sum er skift ella keypt. Mett verður ikki, at ein grindalóg skal áseta reglur um marknaðarføring og sølu av grind sum matvøra, hóast sølan er til handlar og matstovur ella bara millum fólk. Vanliga lóggávan um handfaring og sølu av matvørum er tá eisini galdandi fyri grind.

Til § 8

Allar kommunur, sum hava eina ella fleiri góðkendar hvalvágir, skulu sambært stk. 1 tekna trygging fyri mannskaða. Tryggingin kann teknast av hvørji kommunu sær, ella kommunurnar ganga saman um at tekna slíka trygging. Landsstýrismaðurin kann í kunngerð áseta neyvvari reglur um lógarbundna trygging um mannskaða av grind. Reglurnar í § 8 verða í høvuðsheitum hildnar sum hóskaði heimildargrundarlag undir reglunum í §§ 27-45 í galdandi grindareglugerð.

Sambært stk. 2 kann sýslumaðurin gera avtalu við eina kommunu um frammanundan at veita trygd fyri endurgjaldi av grindaskaða, mistan reiðskap og rudding. Á henda hátt ber skjótari til at avgreiða endurgjaldsspurningar grindini viðvíkjandi. Tað er annars sýslumaðurin, sum tekur ímóti skaðafráboðanum. Tað er eisini sýslumaðurin, sum ger grindaskaðarnar upp og letur skaðafrágreiðing til kommununa ella til tryggingarveitaran. Sýslumaðurin verður hildin at vera tann, sum hevur besta yvirlitið yvir, hvat hevur gingið fyri seg í drápinum, og hvørjir skaðar kunnu staðfestast sum havandi beinleiðis tilknýti til grindadrápið.

Ábyrgdin og uppgávan at syrgja fyri, at grindarovini verða burturbeind, liggur hjá kommununum. Tá grindin er skorin upp og býtt, eru leivdirnar at rokna sum lívfrøðiligt burturkast. Kommunurnar hava sambært lóg um umhvørvisvernd og kunngerðini um burturkast fingið álagt at innsavna og burturbeina vanligt burturkast frá húsarhaldum, virkjum o.tíl. Grindarov, horn, avnot o.a., kunnu hvørki flokkast sum húsarhaldsburturkast ella virkisburturkast. Kortini er ábyrgdin og uppgávan at burturbeina hesi lögð til kommununa sambært stk. 3, grundað á ta sannroynd, at kommunurnar varða av góðkendu hvalvágnum, og tí eisini eru nærmast at taka sær av leivdunum eftir eina grind, eftirsum grindin verður skorin upp í felag, og tí verður tað mett sum ein hóskaði uppgáva fyri kommununa at syrgja fyri, at rovini verða burturbeind á ein fyri samfelagið skilagóðan og lógligan hátt.

Hvørki beinagrindir ella avnot, so sum kúlur, horn og bøksl, brenna serliga lætt ella væl, og eru tí ikki væl egnað sum burturkast at brenna. At summar grindir eru stórar ger eisini, at nøgdinar av grindarovum kunnu vera øgiligar. Tí verður hildið skilagott við lóg at loyva kommunum at handfara grindarov o.tíl. á sama hátt, sum vanligt hevur verið um at kalla alt landið, nevniliga at søkkja tey á djúpum sjógvi ella á streymasjógvi. Hetta er ein skjótur og natúrligur háttur at sleppa av við lívfrøðiligu leivdirnar av grindini.

Verður sama vit og skil brúkt frameftir, sum í undanfarnu tíðum, so kann hetta framhaldandi verða gjørt uttan at darva skipaferðslu, skipastrygd ella annað um oyggjarnar. Umráðandi er tó,

at grindarov og leivdir verða søkt og ikki bara stoytt útav onkustaðni, tí tá talan er um stórar nøgdir, skal nógv brim og uppgangur til at spjaða og søkkja rovini. Hildið verður eisini, at lógarkravið um at søkkja rovini er hósakilgt, so ferðafólk ella onnur ikki fáa ilt av at síggja beinagrindir sløðast inni við land ella reka upp á land, nú felagsskapir og einstaklingar skipa herferðir móti grindadrápi. Við nútímans elektroniskari útgerð er skjótt hjá einstaklingum sum felagsskapum at spjaða myndatøkur um allan heim og at brúka tær at nerta og sverta umdømi Føroya.

Til § 9

Sýslumaðurin, grindaformenninir og aðrir av teimum heimilaðir persónar hava myndugleika at áseta skilhaldsreglur í sambandi við eitt grindadráp. Hesi onnur kunnu vera fólk, sum av sýslumanninum ella grindaformonnum eru heimilað og uppnevnd sum hjálparfólk at útinna ávísar uppgávur og heimildir. Hesi onnur kunnu eisini vera fólk, sum sambært aðrari lóggávu hava sjálvstøðuga heimild at útinna myndugleika. Her verður serliga hugsað um løgregluna og teirra algongdu heimild sambært rættargangslógini at halda lóg og landaskil, tá fólk savnast saman í lógligum endamáli, sum tá farið verður í grind. Heldur ikki er óhugsandi, at serligt vaktarhald kann verða skipað í sambandi við grindadráp frameftir, t.d. av vaktarfeløgum, sum bjóða seg fram at loysa uppgávur fyri løgregluna, sýslumenn ella kommunur.

Tað hevur verið upp á tal at áseta reglur í lógina, sum geva sýslumonnum og øðrum av teimum heimilaðum fólk, heimildir at handtaka fólk, sum við gerðum ella óvirkni royna at forða fyri, at grind verður hildin til. Fútin hevur frámælt slíkum víðkaðum heimildum við tilvísing til, at tað longu finnast reglur um borgarliga handtøku sambært § 755, stk. 2 í rættargangslógini, og at víðkaðar heimildir sambært eini serlóg sum grindalógini kunnu økja um vandan fyri óneyðugari valdsnýtslu. Harafturat kemur, at løgreglan oftast er hjástødd í sambandi við grind, og er tað ein vanlig uppgáva hjá løgregluni at halda lóg og landaskil, eitt nú tá ein stórri fólkamongd savnast, og er hetta eisini galdandi, tá grindaboð eru. Harumframt verður løgreglan sambært § 10 heimilað til at fremja ávís inntriv í sambandi við, at roynt verður at órógva grindadrápið. Víst verður til serligu viðmerkingarnar har.

Heimildirnar í stk. 2 hjá sýslumanninum, grindaformonnum og øðrum heimilaðum persónum at áseta skilhaldsreglur fevna eisini um persónar, sum eru í grindarakstrarøkinum á sjónum ella, sum eru hjástødd sum eygleiðarar ella annað á landi, hóast hesir persónar ikki luttaka í grindadrápinum. Heimildirnar hjá løgregluni at halda lóg og landaskil, eisini í sambandi við, at tað er grind, byggja fyrst og fremst á reglurnar í rættargangslógini, og tí verður eisini sipað til “aðra lóg” í stk. 2. Afturat tí kann tað eisini vera viðkomandi at handheva aðra lóggávu, tað veri seg náttúru- og umhvørvislóggávu ella aðra lóggávu, sum er galdandi á sjógvi ella landi.

Til § 10

At betra um inntrivsheimildirnar verður mett hósakandi og neyðugt, nú tað tykist alsamt meira vanligt, at einstaklingar, bólkar ella felagsskapir alment lýsa mótmæli og herferðir móti grindadrápinum. Slíkar inntrivsheimildir verða eisini mettar sum týðandi at fyrirbyggja, at somu fólk ferð eftir ferð fremja somu lógarbrot við brúk av somu amboðum, tólum ella førum. Mett verður eisini, at tað er neyðugt við lóg at áseta víðkaðar inntrivsheimildir, tí føroyska samfelagið er lítið og ikki fólkarikt, heldur ikki, tá tað snýr seg um stødd og manning hjá teimum myndugleikum, sum skulu tryggja lóg og landaskil í sambandi við, at farið verður í grind.

§ 10 ásetur vafið í uppgávuunum hjá lögregluni og inntrivsheimildir teirra í sambandi við, at vart verður fyri, at eitt grindadráp verður órógvað í nøkrum av teimum í § 1 nevndu skeiðum, sum hoyra einum grindadrápi til. Orðingin um, at “lögreglan hevur sum uppgávu” merkir ikki, at lögreglan avgjørt hevur eina skyldu at leggja uppí, hóast sannlíkindi eru fyri, at onkur í ávísan mun vil órógva eitt grindadráp í onkrum ella fleiri av teimum í § 1 nevndu skeiðum, samanber eisini § 2, stk. 2. Lutfalsmeginreglan, t.e. proportionalitetsprinsippið, er framvegis galdandi. Hetta merkir til dømis, at ein lóglig mótmælisgonga uttan fyri økið, har grindadrápið er, ikki verður steðgað, uttan so ein slík er atvoldin at proppa atkomuvegir til økini, har grindin er. Algongda uppgávan hjá lögregluni at halda lóg og landaskil sambært § 108 í rættargangslógini er eisini galdandi.

Í stk. 2 nr. 1-4 er ein ikki tømandi lýsing av møgulgum inntrivum, sum lögreglan kann gera brúk av í førum, tá sannlíkt er, at ein ella fleiri persónar ætla at órógva einum grindadrápi, uttan mun til um hetta verður gjørt á sjónum ella á landi ella áðrenn ella aftaná, at grindin er hildin til. Inntrivini sambært stk. 2, nr. 1-4 eiga ikki at verða nýtt við revsirættarsókn í hyggju. Tá eigur lögreglan heldur at ganga fram eftir reglunum í rættargangslógini. Hinvegin er ikki neyðugt hjá lögregluni í einari ítøkiligari støðu, har neyðugt er at leggja uppí alt fyri eitt, frammanundan at meta um, hvørt formliga heimildin fyri at útinna valdu inntriv liggur í rættargangslógini ella grindalógini. Tí kunnu støður taka seg upp, har persónar verða hildnir aftur, uttan at tað í fyrstu syftu er revsirættarlaga grundað, fyri seinni at verða tað, tí tað tá verður mett grundarlag fyri at fremja revsirættarsókn.

Lögreglan kann tó í ávísan mun, og eftir at hava gjørt eina ítøkiliga meting av støðuni, velja at gera inntriv sambært stk. 2-4, hóast okkurt revsivert er farið fram, hetta ístaðin fyri at byrja eitt revsirættarlígt mál. Hetta kann serliga koma upp á tal í førum, har talan er um órógv í minni mun, sum, hóast tað er eitt lógarbrot eftir lógini, ikki altíð er av slíkum slagi, at ein treytaleyst skal seta hol á revsirættarsókn.

Ásetingin avmarkar ikki møguleikan hjá lögregluni at halda fast við ta siðvenju, at brot á minni týðandi ásetingar eftir einari ítøkiligari meting kunnu greiðast við boðum, heldur enn revsirættarlígar skuldseting fyri brot á grindalógina ella politiviðtøkurnar.

Vanliga fyrisingarlíga lutfalsaðalreglan hevur við sær, at lögreglan einans kann gera inntriv í tann mun, at inntrivið stendur í lutfalli við tað órógv, sum verður roknað sum ein hóttað mótí, at grindadrápið ótarnað kann ganga sína gongd. Hugsast kann, at lögreglan kemur í eina støðu, har minni inntriv ikki hava havt tann virknað, sum væntað var, og at lögreglan kortini ikki kann halda einum ella fleiri persónum aftur, tí afturhaldið ikki fer at standa mót ella í lutfalli við tað órógv, talan er um at seta støðg fyri. Smærri brot á skilhaldsreglur kunnu neyvan altíð heimila afturhald av persónum, og lögreglan má tí meta um, hvørt hon í slíkum førum heldur skal geva persóninum eitt sektaruppskot fyri brotið.

Tá metast skal um, hvørt tað er rímliga sannlíkt, at ein persónur vil órógva einum grindadrápi í onkrum av tess skeiðum, kann tað eitt nú leggjast dentur á, um persónurin kann haldast at vera komin til landið við tí fremst í hyggju at steðga grindadrápi, og um viðkomandi í tí sambandi hevur tilknýti til ein felagsskap, felag ella samtak av persónum, sum alment hava givið til kennar, at felagsskapurin, felagið ella samtakið vilja steðga grindadrápi í Føroyum.

Tað er ikki nøkur fortreyt fyri, at ein persónur verður roknaður at hava tilknýti til ein felagsskap ella felag, at viðkomandi hevur goldið limagjald. Heldur ikki merkir hugtakið

“samtak av persónum”, at talan skal vera um eitt formelt skipað samtak. Tilknyti kann koma til kennar við, at viðkomandi býr einsamallur ella saman við øðrum í einum leigumáli, sum er umbiðið ella goldið av einum felagsskapi, felagið ella samtaki, hvørs mál er at steðga grindadrápi. Tilknyti kann eisini koma til kennar við tað, at persónar koma til og úr Føroyum við flutningsførum, sum eru ogn hjá áður nevndu felagsskapum, feløgum ella samtøkum ella ogn hjá persónum, sum hava tilknýti til hesi ella lata seg flyta kring oyggjarnar á sjógvi ella landi í slíkum flutningsførum.

Royndirnar vísa, at tað í ikki ótýðandi mun hava verið brúkt flutningsfør, tað veri seg skip, bátar og bilar o.tíl., sum eru ogn hjá einum felagsskapi ella einstaklingum, til felags flutning av atgerðarfólkum í sambandi við grind. Tí røkkur tað ikki bara at geva lögregluni heimild at kanna bilar, sum viðkomandi ræður yvir, og tí verður mælt til at víðka hugtakið til øll flutningsfør.

Tá mett verður um, hvørt tað eru rímlig sannlíkindi fyri, at viðkomandi kann haldast at fara at órógva grindadrápið í onkrum skeiði, kann tað leggjast dentur á, hvørt viðkomandi áður er revsaður í Føroyum, í Danmark og í Grønlandi ella í útlandinum fyri líknandi gerðir móti lógligum virkseimi, sum kann fevna um grind og annan smáhval ella onnur djór, sum ikki eru fevnd av hesi lóg ella onnur náttúru- og umhvørviskend mál.

Heimildirnar hjá lögregluni at fremja inntriv eiga sambært meginreglum um rættartrygd og proportionalitet at avmarkast til at verða framd í sambandi við ítøkiligar grindir. Ásetingarnar í § 10 geva tí ikki lögregluni heimild til at halda fólki aftur ella at fremja kanningar av persónum, teirra klæðum, lutum og flutningsførum, uttan so, at hetta verður gjørt við tilknýti til eina ítøkiliga grind.

Sambært § 10, stk. 2, nr. 1 merkir tað at geva boð tað sama sum orðið boð eftir vanligum fyrisitingarligum orðavali, og merkir tí bæði boð og forboð og hevur við sær innbygðan orðra ella fyriskipan um at gera ella lata vera við at gera okkurt ávíst ella at sýna ávísa framferð. Boð kunnu vera ymisk í styrki og kunnu eftir umstøðunum snúgvá seg um boð at fara av einum almennum øki ella um ikki at fara til eitt ávíst alment øki, t.d. eitt øki nærhendis einum avbyrgdum øki.

Boð eru aloftast munnligir orðrar, sum eru vend móti einum ella fleiri persónum, men kunnu eisini koma til sjóndar sum veruligar avbyggingar av økjum við uppsetan av forðingum ella við tað, at lögreglan stendur lið um lið og við tí letur øll vita, at eitt øki er avbyrgt.

Sambært § 10, stk. 2, nr. 2 og 3 fær lögreglan heimild at gera likamliga kanningar o.tíl. av persónum fyri at kunna taka lutir av teimum, sum eru ætlaðir at órógva landaskil ella ætlaðir at verða til váða fyri einstaklingar ella fyri trygdina í samfelagnum. Ásetingin skal lesast við tilknýti til heimildina hjá lögregluni eftir nr. 4 at taka lutir frá persónum. Likamligar kanningar av persónum fevna um likamligar kanningar uttaná, myndatøka, at taka fingramerki og onnur merki av likaminum uttaná umframt kanningar av teimum klæðum, sum viðkomandi er ílatin. Ásetingin er átøk § 781a, stk. 1, nr. 1 í rættargangslógini um likamligar kanningar innan revsiráttargangin.

Ásetingarnar heimila eisini, at kanningar verða gjørdar av øðrum klæðum enn teimum, viðkomandi er ílatin, og at kanningar verða gjørdar av øðrum lutum, sum hesin hevur hjá sær

ella í síni varðveitslu. Tí kunnu eitt nú taskur, kuffert, posar, sekkir, flöt o.tfl. eisini kannast umframt viðfestivagnar ella flöt, viðfest á tekjur ella aðrastaðni.

Sum flutningsfær skiljast öll slög av flutningsfærum, sum kunnu brúkast á sjógvi, landi ella í luftini, og afturat hesum øll slög av viðfestivognum, sum eitt nú viðfestivagnar til bátar. Flutningsfarið kann vera undir ræði hjá ella í varðveitslu hjá viðkomandi, men eisini flutningsfær, sum hava verið brúkt til flutning av viðkomandi, kunnu kannast.

Sambært § 10, stk. 2, nr. 4 er tað ein fortreyt fyri at taka lutir frá persónum – eisini tá hetta verður gjørt saman við øðrum inntrivum – at frátøkan kann viðvirka til at minka um váðan fyri, at viðkomandi fær møguleika at órógva grindadrápið, uttan mun til hvat skeið í grindadrápinum tað snýr seg um. Eitt nú kunnu lutir, sum eru egnaðir til at gera ljóð fyri at styggja grindina burtur frá landi, takast frá persónum, sum nærkast einum øki, har virksesemi er ella fer at vera í sambandi við, at tað er grind.

Ásetingin loyvir tó ikki lóghald av nevndu lutum. Lutirnir skulu tí sum meginregla berast aftur, tá tann váði, sum var atvoldin til frátøkuna, er hildin uppat. Vísir ein lutur seg at vera ólógligur, skal lögreglan ganga eftir teimum reglum, sum galda innan revisrættargangin.

At gera brúk av inntrivsheimildunum sambært nr. 2-4 hevur sum fortreyt, at viðkomandi “verður hildin” at hava lutir hjá sær ella í varðveitslu, sum eru ætlaðir at órógva grindadrápi í onkrum av teimum í § 1, stk. 1 samanhildið við § 2, stk. 2 nevndu skeiðum. Hesin illgruni ella á donskum “formodning” skal vera rímligur og kann byggja á, at lögreglan eygleiðir og sær ein persón royna at krógva umrøddu lutir á kroppinum ella í einari tasku ella túlíkt, ella at lögreglan móttækur álitandi upplýsingar um, at ein persónur hevur lutir í varðveitslu ella hjá sær, sum eru egnaðir at órógva grindadrápið.

Tað er eisini ein fortreyt, at lögreglan heldur, at grindadrápið veruliga fer at verða órógvað, um lögreglan letur standa til og onki ger.

Sambært § 10, stk. 3 er tað ein fortreyt at halda fólki aftur, at minni inntriv ikki eru brúkilig at verja fyri, at eitt grindadráp verður órógvað. Bert í færum, har tað verður mett neyðugt at halda fólki aftur fyri at verja fyri, at eitt grindadráp verður órógvað, kann lögreglan brúka tað inntrivið. Eisini skal afturhaldið standa mót við tað órógv av grindadrápinum, sum roknað verður við, grundað á eina ítøkiliga meting.

Um ein ítøkilig meting gevur orsök at halda, at fólk ætla at vassa út á sjógv fyri at órógva einum grindadrápi, so er treytin um at halda hesi aftur sum meginregla lokin, tí sjálvt støðan er vandamikil fyri hesi fólk, lögregluna og tey, ið taka lut í sjálvum grindadrápinum.

Tá fólk verða hildin aftur, skal hetta gerast á ein so varisligan hátt sum gjørligt, hóast onki varð nevnt um tað her, og vísast kann eisini til § 758, stk. 1 í rættargangslógini um revsirættarlaga handtøku. Serlig atlit skulu takast til tey, ið verða afturhildin, tað veri seg, meðan afturhaldið verður fram, undir flutningi og har tey fáa innivist, soleiðis at hetta, “um gjørligt”, verður gjørt við varlæti (á donskum: diskretion).

“Um gjørligt” nýtist ikki at vera gjørligt í færum, tá talan er um at afturhalda fólki í sambandi við eitt grindadráp, rætt og slætt tí mesta virksesemið í sambandi við eitt grindadráp gongur fyri seg í almenna rúminum og ofta á opnum økjum. Talan er um almenna hending, har nógv fólk

taka lut, og har nógv fólk ofta bert eru áskoðarar. Eisini kunnu fjølmiðlar vera hjástaddir, umframt at fólk mangan gera privatar mynda- og filmsupptøkur, sum verða lagdar út á ymiskar heimasíður á alnótini. Hetta ger so aftur tað, at afturhald av persónum undir slíkum umstøðum ikki altíð er gjørligt á ein so varlætlan hátt, sum lógarverkið leggur upp til.

Afturhaldið sambært hesi áseting eigur at vera so varisligt og stutt sum gjørligt. Við støði í teimum royndum, sum lögreglan gjørði sær í 2014, verður mælt til, at freistin verður ásett til 12 tímar fyri at fyribygja, at hin afturhildni ikki verður latin leysur aftur, fyrr enn grindin er hildin til, og seðlarnir kanska komnir út. Sambært § 9, stk. 3 í donsku politilógini er ein átøk freist á 12 tímar ásett í sambandi við tað, sum á donskum verður rópt “opløb”, ella har ein riðil ella stimi av fólkum savnast og gera vart við sína misnøgd um ávíst evni ella endamál, og ikki akta boð frá lögregluni um skilhald og trygd á økinum, har hesi halda til.

Freistin á 12 tímar verður roknað frá tí løtu, at afturhaldið verður sett í verk. Tíðin, sum verður brúkt til flutning, telur við. Freistin eigur sum meginregla altíð at kunna haldast av lögregluni, men undantak kunnu vera í førum, har fleiri enn 10 fólk verða hildin aftur í senn. Orsøkirnar eru, at tíð fer til flutning, skráseting og eyðmerking av teimum fólkum, sum soleiðis verða hildin aftur. At tað ofta eru útlenskir ríkisborgarar úr nógvum ymiskum londum ger, at talan er um rættiliga tíðarkrevjandi arbeiðsuppgávur, eisini tí, at lögreglan í summum førum má leita sær upp tulkar fyri at kunna gera hetta arbeiðið.

Grundlógin ásetur í § 71, stk. 3, at ongin má haldast aftur á fyrisitingarligum grundarlagi longri enn 24 tímar. Sambært § 71, stk. 6 kann lógargildi av einum afturhaldi uttan fyri revsирættargangin, sum ikki er róttfest í eini avgerð hjá einum dømandi myndugleika, og sum ikki hevur heimild í útlendingalóggávu, roynast við at leggja avgerðina fyri vanligu dómstólarnar ella annan vanligan dómstól eftir umbøn frá tí, sum verður hildin aftur, ella av tí, sum hevur fulltrú at gera hetta vegna afturhildna persónin.

Eitt fyrisitingarligt afturhald verður lagt fyri dómsvaldið sambært § 43a í rættargangslógini. Sambært § 469, stk. 1 í rættargangslógini skal málið roynast fyri tí rætti, har hin afturhildni persónurin hevur bústað. Um viðkomandi persónur er útlendingur og ikki hevur bústað í kongaríkinum, verður málið lagt fyri Føroya rætt sambært § 469, stk. 2, síðsta pkt., soleiðis at rætturin kann taka støðu til rætta varnarting.

Í førum, har afturhaldið broytist og seinni gerst partur av einari revsирættarligari eftirkanning hjá lögregluni, rennur 24 tímars freistin frá tí løtu, viðkomandi kemur undir revsирættarliga eftirkanning.

Sambært stk. 4 kann lögreglan taka seg inn á ikki algongt øki, um hetta er neyðugt fyri at fyribygja, at eitt grindadráp verður órógvað í onkrum skeiði. Vanliga lutfalsmeginreglan er galdandi og hevur sum fortreyt, at um tikið verður seg inn í privat hús, so skulu rímlig sannlíkindi vera fyri órógv, sum kann hava við sær ikki ótýðandi tingskaða ella mannskaða.

Til § 11

Aðalreglan sambært § 11 er, at lóghald skal leggjast á amboð, hjálpitól og flutningsfør, sum eru brúkt at órógva, darva og forða fyri, at eitt grindadráp kann ganga sína vanligu gongd, samanber viðmerkingarnar til § 9 og § 13 um, nær talan er um revsiverd brot á lógina, brot á reglur, ásettar við heimild í lógini, og brot á skilhaldsreglur.

At einstaklingar, bólkar ella felagsskapir við gerðum ella óvirkni órógva, darva ella forða fyri, at føroyingar fara í grind, er tekin um vantandi virðing fyri elligomlu og grundleggjandi rættindum okkara at fara í grind. Fólk, sum við gerðum ella óvirkni leggja forðingar í vegin fyri lógliga virksesemi føroyinga at fara í grind, eiga tí at verða møtt við munagóðum og regluføstum inntrivum, sum raka hesi fólk og teirra lutir á ein hátt, at tað eisini hevur fyribyrgjandi virknað, tá einstaklingar skulu taka støðu til, um teir eru sinnaðir at leggja seg útí grindadráp ella ikki, uttan mun til um hesir umboða seg sjálvar, ávísar bólkar í samfelagnum ella ávísar felagsskapir.

Tað er lögreglan, sum er heimilað at leggja hald á lutir, sum verða brúktir at leggja forðingar í vegin fyri, at grindadrápið kann ganga skjótt og væl. Sýslumaðurin hevur ikki fingið hesar heimildir, tí mett verður, at roknast má við brúki av ávísari valdsnýtslu, tá farið verður undir at taka amboð, tól og flutningsfjør av hondunum hjá fólki. Roknast má við, at fólk seta seg upp ímóti slíkum inntrivi, og tí er helst neyðugt, at lögreglan er væl mannað, tá hon útinnir sítt vald at leggja hald á amboð, tól og fjør eftir hesi grein.

Talan er um lógarbundið lóghald (da: obligatorisk konfiskation). Hetta merkir, at lögreglan skal ikki meta um, hvørt lóghald kann gerast ella ikki. Lögreglan skal kanna eftir og staðfesta, um treytirnar fyri lóghaldi eru loknar, og eru tær tað, so skal lögreglan leggja hald á amboð, tól og flutningsfjør sambært hesi grein. Hildið verður, at lógarbundið lóghald er ein virkin háttur at fyribyrgja, at einstaklingar, bólkar ella felagsskapir aftur og aftur fara at seta forðingar í vegin fyri, at farast kann í grind.

Sambært greinini skal hald leggjast á amboð, tól og flutningsfjør í fjørum, tá fólk hava havt ræðisrættin á teimum, og hava brúkt tey til at fremja brot, sum eru fevnd av § 9. Við øðrum orðum, so skal lögreglan leggja hald á amboð, tól og flutningsfjør, sum eru brúkt av fólki til at órógva, darva ella forða fyri, at eitt grindadráp kann ganga sína vanliga gongd.

Lóghald er sambært hesi áseting lógligt, hóast nevndu fólk ikki høvdu ognarrættin til nevndu amboð, tól og flutningsfjør. Tað er nóg mikið, at fólkinu høvdu ræðisrættin á amboðnum, tólinum ella farinum, og at tey hava brúkt hesi at fremja lógarbrot sambært § 9.

Vanligu reglurnar í revsilógini um lóghald eru annars galdandi afturat reglunum um lógarbundið lóghald í grindalógini. Sambært revsilógini er ein avmarking tó, at lóghald bert kann verða lagt á lutir hjá tí persóni, sum hevur ábyrgd av lógarbrotinum og hjá tí, hvørs vegna viðkomandi hevur fram lógarbrot. Hvørs vegna kann bæði sipa til ein likamligan sum ein lögfrøðiligan persón. Við § 9 í grindalógini verður henda meginregla sett til viks og loyvur bundið lóghald á lutir, sum viðkomandi persónur hevði ræðisrættin á, og er brúktur til at fremja brot á lógina, ella brot á reglur, ásettar við heimild í lógini, ella brot á aðrar skilhaldsreglur, sum eru ásettar av fólki við myndugleika undir grindadrápinum í breiðari merking.

Lógarbundið lóghald er ein týðandi víðkan av teimum heimildum, sum annars hava verið at taka til í sambandi við, at óviðkomandi royna at leggja forðingar í vegin fyri grindadrápinum. Við hesi áseting er tað Løgtingsins ætlan og vilji at loyva lógarbundið lóghald, sum er ein ognartøkulíknandi lóghaldsáseting í mun til øll sløg av flutningstólum, sum hava verið brúkt til og frá økinum, har eitt grindadráp hevur verið. Flutningstól skulu skiljast í breiðastu merking og fevnir tí um skip, bátar, viðfestivagnar til bátar, motorakfjør o.a.

Dømi eru um, at dómsvaldið hefur lagt áherðslu á Løgtingsins vilja í sambandi við spurningar um lógarbundið lóghald. Sum dømi kann nevast dómur, sagdur í Eystara Landsrætti hin 17. mars 2015, har rætturin sýtti fyri at gera brúk av § 42, stk. 3 um lógarbundið lóghald í lógini um vinnuligan fiskiskap við einari viðmerking um: “at der ikke ved den ændring af bestemmelsen om konfiskation i lovens § 42, der blev vedtaget ved lagtingslov nr. 80 af 8. maj 2003, kan antages at have været Lagtingets hensigt at indføre en obligatorisk, ekspropriationslignende inddragelse.” Tí verður mett neyðugt at nevna, at tað er Løgtingsins vilji at seta í verk eina rættarstöðu sambært grindalógini, sum heimilar og loyvir eitt lógarbundið lóghald á ognartøkulíknandi lóghaldsgrundarlagi.

Við ásetingini er lóggevarin eisini varugur við, at ásetingin um lógarbundið lóghald setur til viks vanligu metingina um lutfall ella sonevndan proportionalitet ímillum uppiborna revsing og virðið á tí, sum lóghald verður lagt á. Tó kann tað vera skynsam at gera mun á lógarbundnum lóghaldi í mun til stødd á skipum. Sambært §§ 75-77a í revsilógini kann lóghald leggjast á lutir, ið hava verið brúktir til eina revsiverda brotsgerð. Sum annan móguleika kann ein gera brúk av virðisinndrátti (á donskum: værdikonfiskation). At leggja lóghald á lutir verður serliga brúkt, har tað grundað á algongda fyriryrgingarhugsjón verður hildin at vera serligur tørvur á tí. Eitt inntriv, ið ofta verður nýtt innan veiði- og fiskivinnuøkið. Eisini innan ferðsluøkið verður lóghald brúkt í málum, sum eru óvanliga grov, ella har talan er um endurtøku av lógarbrotum og í fòrum, har ólógligar byggiligar broytingar eru gjørdar á prutl.

Í mun til virðisinndrátt er at viðmerkja, at tey fyrilit fyri fyriryrging, sum eru atvoldin at lóghaldsásetingunum í grindalógini best lata seg fremja við virðisinndrátti. Virðisinndráttur verður tó helst bara brúktur í teimum fáu fòrum, har hin skuldsetti hefur selt lutin ella flutningsfarið, áðrenn endalig dómur er fallin í málinum.

Endamálið við at áseta eina serliga lóghaldsáseting í grindalógina er at útvega móguleika fyri at broyta rættarsíðvenjuna innan hetta økið, so at tað verður framt lóghald av lutum og flutningstólum, sum verða brúktir at órógva einari grind ella einum grindadrápi. Hetta, hóast lóghaldsreglurnar í revsilógini í høvuðsheitum fevna um somu viðurskifti, sum grindalógin ásetur reglur um.

Hildið verður, at lógarbundið afturhald hefur algongdan fyriryrgjandi virknað, ikki bara tí, at revsiltakið gevur ein fíggarligan smeit, men eisini tí, at tað ikki longur ber til at gera brúk av einum luti ella flutningstóli, sum hefur verið brúkt til at fremja lógarbrot, og sum tað nú er lagt lóghald á.

Tað verður hildið at sára og vanæra rættarkensluna og –fatanina hjá fólki, um persónar, sum aftur og aftur hava órógvað einum grindadrápi, grundað á lutfalsmeginregluna, framhaldandi kunnu hava tann lut ella tey flutningsfør í varðveitslu, sum hava gjørt tað móguligt hjá teimum at fremja hesi lógarbrot, og sum so aftur hevði gjørt tað móguligt hjá øðrum í sama felagsskapi, felagi ella samtaki at brúka somu lutir og flutningsfør til framhaldandi at fremja lógarbrot, sum órógva grindadrápið.

Við ásetingini um lógarbundið lóghald er tað Løgtingsins vilji at seta í verk eina skipan, sum loyvur ognartøkulíknandi lóghald av øllum sløgum av flutningstólum, sum hava verið brúktir at fremja brot á ásetingar í hesi lóg ella ásetingar, sum eru settar í gildi við heimild í hesi lóg, heruppií skip og bátar, ið hava verið brúktir til flutning til og frá økjum, har grind hefur verið.

Endamálið við ásetingini er eisini at raka tann ella tey, sum við ráðlegging, gerðum ella á annan tílíkan hátt hevir viðvirkað til at fremja brot á ásetingar í grindalógini, ella ásetingar sum eru ásettar við heimild í grindalógini. Sum dømi kann nevast ein persónur, sum við akfari, báti ella skipi hevir flutt ein ella fleiri persónar til eitt øki, har grind er, við tí endamáli, at hesi kunnu fremja brot á ásetingar í grindalóggávuni. Í slíkum førum skal lógarbundið lóghald leggjast á brúktu flutningsfarið, tí tað hevir verið ein týðandi fortreyt fyri revsiverda atburðin hjá tí, sum framdi brotsgerðina. Vanliga lutfalsmeginreglan millum uppiborna revsing og virðið á lutinum, sum lóghald er lagt á, verður skúgvað til viks. Hetta er neyðugt fyri at verja aldargamla siðin og rættin hjá fólkinum í Føroyum at gagnnýta tilfeingið í sjónum, heruppi at fara í grind.

Ásetingin verður hildin neyðug, tí royndir hava víst, at bólkar av fólki, uttan tilknýti til Føroyar, í ikki ótýðandi mun hava megnað at órógva grind og grindadráp við brúk av bátum, og har Føroya rættur hevir havnað ynskjum um at leggja lóghald á brúktu bátarnar við at vísa til vanliga lutfalsmeginregluna um at viga uppiborna revsing upp móti brúktu lutunum. Tí hevir verið neyðugt í hesi lóg at broyta, hvørji eyðkenni skulu vera ráðandi, tá lutfallið í sambandi við lóghald frameftir verður vigað. Dentur skal nú í mestan mun leggjast á hesi viðurskifti:

- at verja rættin og møguleikarnar hjá fólkinum í Føroyum at fara í grind og avlíva grind og annan smáhval,
- at miðvísar og skipaðar atgerðir, hvørs endamál er at órógva, darva og forða fyri lógligum virkseimi í sambandi við grind, er ein týðandi samfelagsbúskaparlig byrða,
- at ein meðalstór grind umboðar eitt øgiliga stórt fíggjarligt virði fyri samfelagið og tey húsarhald, sum eiga lut í grindini, og
- at tey, ið luttaka í einum grindadrápi, eisini hava útreiðslur. Einstaklingar kunnu vera fyri inntøkumissi og hava rakstrarútreiðslur til bátarnar. Myndugleikar og kommunur hava somuleiðis ávísar útreiðslur at bera í sambandi við royndartøku, skráseting, burturbeining o.tíl.

Í førum, har talan er um størri skip, verður mælt til, at lóghald ikki verður lagt á hesi uttan so, at hesi aftur og aftur verða brúkt at fremja ella at gera tað møguligt hjá øðrum at fremja lógarbrot. Við størri skip skilst, uttan at seta ávíst bruttotonsatal á, skip, sum eru innrættað við innivist til manningina og onnur ferðandi.

Reglurnar um lógarbundið lóghald kunnu verða atvoldin til óvissu um ávísar spurningar, eitt nú um ymiskt tilhoyr í einum akfari ella báti er fevnt av lóghaldinum, ella um rættarstöðan er hin sama í førum, har eitt akfar er brúkt uttan eigarans samtykki o.s.fr. Mælt verður til, at hesi ivamál verða roynd og greidd í rættinum og fastløgð við rættarsiðvenju.

Til § 12

Sambært § 12 er ásett, at avgerðir hjá sýslumanni ella øðrum heimilaðum persóni, sum sambært lógini hava fingið myndugleika at fyriskipa verkliga partin av grindadrápinum, ikki kunnu kærast til hægri fyrisitingarligan myndugleika. Avgerðirnar, uttan mun til um hesar eru munnligar ella skrivligar, og hóast talan er um áheitan, boð, forboð ella aðra áheitan, fyriskipan ella ítøkilig avgerð, kunnu ikki kærast.

Høvuðsorsøkin til, at slíkar avgerðir ikki kunnu kærast er, at avgerðirnar fyri tað mesta ikki eru av slíkum slag, sum kunnu kallast fyrisitingarligar avgerðir innan fyri fyrisitingarligu stigaskipanina. Í staðin er talan um roynveruligt ella verkligt arbeiði, sum skal gerast og fáast

frá hondini skjótt og væl í sambandi við grind, og tí kunnu einstøku avgerðirnar, sum heimildarfólk taka í hesum viðfangi, ikki kærast. Ikki ólíkt tí, sum hendir innan skúlagátt, sjúkhúsgátt o.s.fr. Nógvar avgerðir verða tiknar hvønn einasta dag av teimum, sum hava heimild at gera arbeiðið, men flestu avgerðir kunnu ikki kærast.

Afturat hesum kemur, at tær avgerðir, sum sýslumenn og onnur heimildarfólk taka sambært serliga § 9, fyri tað mesta ikki raka einstakar persónar, men raka ein breiðan skara av persónum. Hetta kann sammetast við, at talan er um algongdar ásetingar, sum raka øll, hóast summar av hesum ásetingum verða ásettar munnliga. Eisini tí er ikki sami tørvur á einari kæruskipan.

Sama er galdandi fyri avgerðir, sum verða tiknar við heimild í kunngerð, ella eru ásettar sum ítøkiligar munnligar ella skrivligar skilhaldsreglur í sambandi við einstøku grindina. Tað er ikki gjørligt at kæra slíkar avgerðir, boð, forboð, fyriskipanir ella skilhaldsreglur. Myndugleikin hjá sýslumanninum, ella hansara útnevndu heimildarfólkum, ber av øllum, bæði hvat viðvíkur heimildunum at fyriskipa og heimildina at hava eftirlit við, at regluverkið alsamt verður hildið av øllum teimum, sum taka lut í grindadrápinum og teimum, sum ikki taka lut, tað veri seg, tí tey eru áskoðarar ella royna at órógva og seta forðingar fyri, at grindadrápið kann ganga sína vanligu gongd.

Til § 13

Í hesi áseting eru revsiheimildirnar ásettar. Sambært stk. 1 er greitt, at ákærvaldið ikki er avskorið frá eisini at reisa ákæru fyri møgulig brot á aðra lóggávu, tað veri seg brot á revsilógina, brot á djóraverndarlógina, brot á havumhvørvisverndarlógina o.s.fr., sí orðingina “Er hægri revsing ikki ásett eftir aðrari lóggávu...”

Revsíásetingarnar í § 13 kunnu eisini lesast og síggjast í mun til betraðu heimildirnar í lógini at fremja inntriv mótvegis teimum, sum leggja seg útí lógligu rættindini at fara í grind. Sipað verður til víðkaðu møguleikarnar at halda fólki aftur, sum ikki luttaka í sjálvum drápinum og til víðkaðu heimildirnar at leggja hald á amboð, tól og flutningsfjør, sum eru brúkt til at fremja brot á lóggávuna. Ásetingin kann eisini verða lisin og sædd í mun til, at vanliga tilbúgvingarstigið í landinum ikki er serliga høgt, heldur ikki, tá farið verður í grind, tí virkseimið í sambandi við grind plagar at ganga væl og skynsamt fyri seg og uttan órógv og uppílegging av øðrum.

Vanligt hevur verið, at fólk antin fara í grind ella stillisliga eygleiða grindadrápið burturfrá, uttan á nakran hátt at órógva tey, sum luttaka. At eitt nýtt rák nú hevur tikið seg upp, har stórir bólkar av fólki ella stórir felagsskapir við nógvari útgerð alment lýsa mótmæli og herferðir móti grindadrápinum ger, at neyðugt er at endurskoða grindalóggávuna og ikki minst inntrivs- og revsiheimildirnar í lógini.

Afturat tí at herða inntrivsheimildirnar verður mett, at tíðin er búgvín til eisini at herða revsingina fyri brot á grindalóggávuna. Hóast mest vanliga revsingin hevur verið bót, og kanska framhaldandi eisini verður mest vanliga revsingin fyri brot á grindalóggávuna, so er ynskiligt, at bótastøddirnar verða størri enn tær higartil hava verið. Verandi grindakunngerð, ella á mannamunni grindareglugerðin, hevur havt heimild í lógini um hvalaveiðu. Hetta verður nú broytt, soleiðis at grindakunngerðin beinanvegin verður endurskoðað, so grindakunngerðin frameftir verður heimilað eftir grindalógini við teimum víðkaðu inntrivsheimildum, sum her eru ásettar, og við víðkaðu heimildunum at revsa fyri brot á grindalóggávuna.

Meginreglan sambært stk. 1 og stk. 3, 1. pkt. er, at brot á reglurnar í lógini og reglur, ásettar við heimild í lógini, verða revsað við bót. Tað er bert í førum, har brotið er framt við vilja ella av grovum ósketni, og har skaði er elvdur á fólk, hval, umhvørvi ella lutbundin virði, ella har nærliggjandi vandi hevur verið fyri slíkum skaða, at talan kann blíva um fongsulsrevsing upp til 2 ár sambært stk. 2 og stk. 3, 2. pkt. Talan skal sostatt bæði vera um grovt ósketni ella tilviljað brot og mannskaða ella skaða á fólk, hval, umhvørvi ella lutbundin virði, ella har nærliggjandi vandi hevur verið fyri hesum, áðrenn fongsul yvirhøvur kann koma upp á tal sum ein rættarfylgja í revsirættarligum høpi. Vanliga meginreglan sambært rættargangslógini § 762 er, at tað bert ber til at varðhaldsfongsla fólk fyri skuldsetingar um brot á lóggávu, har roknað verður við einari revsing á meira enn 30 daga fongsul. Sambært útlendingalógini ber tó til at varðhaldsfongsla útlendingar, hóast fongsulsrevsingin væntandi er styttri enn 30 dagar.

Tey brot, ið sambært lógini eru revsiverd, eru:

- Vantandi fráboðan um, at grind er funnin sambært § 3, stk. 1.
- Tá gingið verður ímóti avgerðum hjá sýslumanninum um, hvørt rakstur skal setast á eina grind ella ikki sambært § 3, stk. 2.
- At ein grind ella grindabólkur ikki má rekast sambært § 3, stk. 3, hóast sýslumaðurin enn ikki hevur tikið avgerð um, hvat gerast skal við grindina.
- Farast kann bara í grind við bátum, sum sambært § 4, stk. 1 hava VHF-útgerð.
- Ein avgerð um at steðga einum drápi, áðrenn øll grindin er hildin til sambært § 4, stk. 2 skal virðast, og restin av grindini rekast útaftur.
- Bert persónar, sum hava lokið 16 ára aldursmark, og sum hava lutikið á kravdum grindaskeiði sambært § 5, stk. 1, eru heimilaðir at avlíva hval.
- Grind má sambært § 3, stk. 4 bara haldast til á góðkendari hvalvág, og ein kommuna skal tekna lógarkravda trygging fyri mannskaða sambært § 7, stk. 1.
- Grindarov o.a. má sambært § 7, stk. 4 ikki verða søkt á einum staði, sum kann órógva annað virksemin í økinum.
- Tá áheitanir, boð, forboð og fyriskipanir ikki verða aktað undir sjálvum grindadrápinum, tað veri seg av fólk, sum luttaka í grindadrápinum ella av fólk, sum ikki taka lut í grindadrápinum sambært § 9.

Nevndu brot eru, sum omanfyri nevnt, eisini revsiverd í førum, tá talan er um brot á reglur, ásettar í kunngerð við heimild í hesi lóg. Eisini kunnu brot á kunngerðarreglurnar herðast til fongsulsrevsing, men bara undir somu umstøðum sum eftir lógini. Hetta er ásett í stk. 3.

Higartil hevur ikki verið vanligt at sæð atgerðarfólk ella atgerðarbólkar gera seg inn á fólk, hval ella umhvørvi í teirra stremban at órógva, darva ella forða fyri, at farið verður í grind. Hinvegin, so má nú roknast við, at atgerðarfólk ikki bara fáa áttalu og bót fyri brot á grindalóggávuna, men at tey í nógv størri mun enn áður eisini kunnu verða fongslað fyri brot á grindalóggávuna. Herdu revsiásetingarnar eru ásettar í § 13, stk. 2. Sambært hesi áseting kann ein persónur í fleiri førum verða dømdur fongsulsrevsing upp í 2 ár. Fongsulsrevsing kemur upp á tal í hesum førum:

- fyri tilætlað brot og brot av grovum ósketni, har tað eisini er elvdur fólk-, djóra- ella umhvørviskaði ella vandi hevur verið fyri slíkum,
- tá persónur áður er revsaður fyri brot á grindalóggávuna,
- tá persónur er skuldsettur fyri at hava framt fleiri brot í senn ella í sama viðfangi, sonevnd hópbrot, sum samanlagt kunnu elva til, at viðkomandi fær fongsulsrevsing,

hóast hvört brotið sær vanliga bert hevði havt við sær bótarrevsing (á donskum akkumulation), og

- tá persónur hevur eggjað til ella fyriskipað, at fleiri saman og samstundis taka lut í hópbroti á grindalóggávuna.

Av tí, at revsikarmurin er ásettur til tvey ár, gevur hetta eisini móguleika til at varðhaldsfongsla hin skuldsetta sambært § 762, stk. 1, nr. 2 í rættargangslógini, grundað á vandan um endurtøku av brotsgerðini ella brotsgerðunum.

Í 2014 vóru tvey rættarmál móti fólki við tilknýti til Sea Shephard felagsskapin, sum endaðu við bót á 1000 krónur hvør. Av tí, at bótturnar vóru so lítlar, bar ikki til at kæra dómin, hvørki hjá tí, sum varð revsaður ella hjá ákæruvaldinum. Avmarkingin er úrslit av ásetingunum í § 762, stk. 3 í rættargangslógini.

Samfelagsliga og revsirættarliga verður hildið gagnligt at gera upp við farna tíð og bótarstöddir, og í staðin taka stóði í dagsins samfelag. At viga rættindi okkara øðrumegin at drepa grind á burðardyggum grundarlagi, og hinumegin rættindi hjá fólki í einum frælsum og fólkastýrdum samfelagi at siga sína hugsan og mótmæla grindadrápi ella øðrum virkseminum í landinum. At lógarfesta okkara rættindi at drepa grind er í sjálvum sær ikki ein innihaldslig broyting ella betran av okkara rættindum í mun til umheimin, men lógin er ein neyðug fortreyt fyri at kunna fremja inntriv og revsa brot, sum verða framd av fólki, sum leggja seg út í okkara lógliga virkseminum, sum tað er at fara í grind.

Mælt verður Løgtinginum til at taka undir við, at bótarstöddirnar fyri brot á grindalóggávuna eru ov lágar, og at lógarbrótarar við heimild í grindalógini frameftir skulu kunna fáa ásett ymiska stódd av bótum alt eftir, hvat slag av broti talan er um, álvarsemið ella móguligu avleiðingarnar av brotinum, og tá talan er um fleiri brot í sama viðfangi, sum ítøkiliga ikki verða hildin skulu hava við sær fongsulsrevsing kortini, men heldur bót. Við ásetan av bótum kann stóði takast í hesum viðurskiftum:

- um talan er um smærri lógarbrot á skilhaldsreglur, sum bert í minni mun hava við sær órógv av onkrum liði ella tátti, sum hava við grindina ella grindadrápið at gera,
- um talan er um størri lógarbrot á skilhaldsreglur, sum í størri mun órógva grindina ella grindadrápið, ella sum á onkran hátt darva ella forða fyri, at fólk kunnu útinna sítt lógliga virkseminum í sambandi við grindina. At ávirka grindina, og hvønn veg hon svimur, verður mett sum slíkt størri lógarbrot á skilhaldsreglur, og
- álvarsum lógarbrot, har skaði ella nærliggjandi vandi er fyri at elva skaða á fólk, hval, umhvørvi ella lutbundin virði (á donskum: tinglige værdier).

Hóast tað í sambandi við vanligan gøtuófrið er vanligt at revsa fólk við 600 krónur í bót, og at herða bótina til 1000 krónur í førum, tá fólk savnast og fremja ófrið í sambandi við fót bóltsdystir og tílíkt og annars at herða bótina til 1500 krónur, um talan er um bardaga og harðskap, sum hevur við sær persónskaða, so verður hetta ikki mett sum nøktandi bótarstig fyri órógv og ófrið í sambandi við grind. Sum onnur dømi kunnu nevnast, at ein persónur, sum ikki upplýsir navn og bústað fyri lögreluni, sambært § 750 í rættargangslógini kann revsast við 1000 krónur í bót. Ein hundaeigari kann sambært § 3 og § 6 í hundalógini revsast við einari bót á 1200 krónur, um hundurin gongur leysur og bitur. Ein persónur, sum koyrir ávirkaður av rúsdrekka við einari promillu millum 0,20-0,50 kann sambært ferðslulógini revsast við bót á 4000 krónur og treytaða frádøming av koyrikortinum í 3 ár. At koyra uttan koyrikort verður sambært ferðslulógini § 18, stk. 1 revsað fyrstu ferð við bót á 5000 krónur, aðru ferð við 6000

FISKIMÁLARÁÐIÐ

krónur, triðju ferð við 7.500 krónur og fjórðu ferð við 10.000 krónur. Fimtu ferð verður viðkomandi revsaður við fongsli í 7 dagar.

Dømi eru eisini um, at brot á arbeiðsumhvørvisverndarlóggávuna, sum hefur havt við sær persónskaða, hefur ført til bótarrevsing millum 10.000-20.000 kr. til arbeiðsgevaran. Eisini eru dømi um reiðara, sum er dømdur 20.000 krónur í bótarrevsing fyri brot á lógina um manning av skipum. Við støði í nevndu dømum skuldi borið Løgtinginum til at kjakast um, á hvørjum støði revsingin fyri brot á grindalóggávuna eigur at liggja, og um takast kann undir við tilmælunum um bótarrevsing niðanfyri.

Hildið verður, at uttan mun til um mál um brot á lóggávuna verða avgreidd uttanrættarlíga sum løgreglumál við sektaruppskoti ella sum rættarmál, so eiga linastu brotini sambært lógini og reglum, ásettum við heimild í lógini, ikki at verða revsað við minni enn tí, sum samsvarar við 1000 amerikanskar dollarar ella við dagsins gjaldoyraumrokning, einar 7000 kr. Er talan um størri og meira álvarslig brot á skilhaldsreglur, sum í størri mun órógva grindina og grindadrápið, ella tí lógliga virksemlu, sum tekur seg upp í hesum viðfangi, so eigur bóttin at tvífoldast til einar 14.000 krónur. Er talan um álvarsom brot, har elvdur er skaði ella nærliggjandi vandi var fyri at elva til skaða á persónar, hval, umhvørvi ella lutbundin virði, so eigur bótarrevsingin enn einaferð at tvífoldast og ásetast til einar 28.000 krónur. Eyðsæð er, at tað viðhvørt kann verða tilvildin sum ræður, hvørt tað í tí einstaka førinum bara var ein nærliggjandi vandi fyri at elva skaða á fólk, hval, umhvørvi ella lutbundin virði.

Við at áseta minstu bótarstödd til umleið tað, sum samsvarar við 1000 amerikanskar dollarar, og annars at tvífolda bóttina fyri hvørt stig, sum lógarbrotið versnar, ber til at tryggja, at bótarrevsingin er týðilig og sjónlig og helst kann merkjast hjá tí einstaka, um persónurin sjálvur rindar bóttina.

Í førum, har sami persónur fremur fleiri brot í sama viðfangi, er ynskiligt, at bøturnar verða lagdar saman, so hvørt einstakt brot verður revsað við bót hvørja ferð ella í øllum førum, at bóttin verður hækkað. Hetta er eitt frávik frá revsirættarlígu meginreglunum sambært revsilógini, men eitt frávik, sum lógliga kann gerast í eini serlóg sum hesi. Mett verður, at hópbrot lættliga kunnu koma fyri í førum, har ein persónur við gerðum og óvirkni roynir at órógva, darva ella forða fyri, at eitt grindadráp kann ganga sína vanliga gongd. Ikki minst tí tað hefur víst seg, at fólk og felagsskapir kunnu vera væl útgjörd við amboðum, tólum og flutningsførum, sum á mangan og ymiskan hátt eru væl egnað at órógva, darva og forða fyri, at farast kann í grind, sum vanligt hefur verið.

Í førum, har sami persónur fremur lógarbrot ferð eftir ferð, og tað uttan mun til um talan er um somu brot ella ymisk brot eftir grindalóggávuni, eigur dentur eisini at verða lagdur á hetta næstu ferð, revsað verður við bót eftir hesi lóggávu, skilt á tann hátt, at bóttin eigur at herðast fyri endurtøku, heldur enn at gerast linari ella føra til, at sami persónur tá verður revsaður við fongsli, soleiðis sum heimilað er sambært stk. 2. Tá bótarrevsingin verður ásett, skal dentur tó ikki leggjast á, um viðkomandi persónur hefur framt onnur lógarbrot sambært aðrari lóggávu, sum onki hefur við grind at gera. Sum dømi kann nevast, at brot á ferðslulógina ikki skal hava ávirkan á ásetan av revsing fyri brot á grindalóggávuna.

Sambært stk. 4 koma lögfrøðiligir persónar, heruppií kommunur, samsvarandi undir revsiábyrgd eftir reglunum í kapitli 5 í revsilógini. Sambært stk. 5 kunnu mál, sum verða viðgjörd eftir revsiásetingunum í hesi lóg ella eftir revsiásetingunum í einari kunngerð, sum

FISKIMÁLARÁÐIÐ

hefur heimild í hesi lóg, verða viðgjørð sum politimál. Hetta merkir, at løgreglan kann avgreiða mál við sektaruppskoti (da: bødeforlæg) og á tann hátt sleppa undan at fara í rættin við hvørjum einstakum broti. Fortreytin er tó, at hin skuldsetti – uttanrættarliga - játtar seg sekan í brotinum og góðtekur ásettu bótina.

Til § 14

Ígildiskoman er ásett í stk. 1.

Sambært stk. 2 fer ásetingin um avlívingarhættir av grindahvali og øðrum smáhvali í lógini um vernd av dýrum úr gildi, av tí at reglur um avlíving av grind og øðrum smáhvali nú eru ásettar í hesi lóg og verða meira ítøkiliga ásettar í reglum, sum verða ásettar við heimild í hesi lóg.

Sambært stk. 3 verður galdandi grindakunngerð verandi í gildi, til hon er avloyst av nýggjari kunngerð, sum hevur heimild í hesi lóg. Tó verður kunngerðin um undantak fyri friðing av hvali sambært lógini um hvalaveiðu sett úr gildi, tí undantakið fevnir um grind og onnur smáhvalasløg, sum nú beinleiðis eru fevnd av hesi grindalóg. § 3 í lógini um veiðu av stórhvali verður kortini ikki sett úr gildi, tí ásetingin eisini heimilar kunngerðini um friðing av hvali, sum Føroya Náttúrugripasavn, nú Søvvn Landsins, hava merkt.

Fiskimálaráðið, 4. mai 2015

Jacob Vestergaard (sign.)
landsstýrismaður

/ Rógvi Reinert (sign.)

Fylgiskjøl:

Fylgiskjal 1: Ummæli frá sýslumonnum

Fylgiskjal 2: Ummæli frá Fútanum